

Peruspalvelut, oikeusturva ja luvat
Ympäristöterveydenhuoltoyksikkö

Hämeen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus
kirjaamo.hame@ely-keskus.fi

lausuntopyyntö 21.2.2025, HAMELY/483/2023

Hattulan Niinimäen tuulivoimahankkeen ympäristö- vaikutusten arviointiselostus

Niinimäen Tuulivoima Oy suunnittelee tuulivoima-aluetta Hattulan Niinimäelle. Tuulivoima-alueen koko on 1032 hehtaaria, jonne rakennetaan enintään 12 tuulivoimalaa, joiden yksikköteho on 6–10 MW. Suunniteltujen voimaloiden napakorkeus on maksimissaan 200 metriä, roottorin halkaisija noin 200 metriä ja voimaloiden pyyhkäisykorkeus enintään 300 metriä. Tuulivoima-alueelle rakennetaan myös sähköasema.

Tuulivoima-alueen sähköliityntä on tarkoitus toteuttaa 110 kV:n ilmajohtona tai maakaapelina. Sähkönsiirtoreittien vaihtoehdot kulkevat Hattulan kunnan lisäksi Hämeenlinnan kaupungin alueella.

Arvioitavat vaihtoehdot:

VE0: Hanketta ei toteuteta.

VE1: Toteutetaan enintään 12 tuulivoimalan hanke.

VE2: Toteutetaan enintään 9 tuulivoimalan hanke.

Sähkönsiirron reittivaihtoehdot:

SVE1: 110 kV:n ilmajohtoyhteys Moreenin sähköasemalle, pituus 16,1 km (VE1) tai 16,2 km (VE2). Toteutus harustetulla pylväällä.

SVE2: 110 kV:n maakaapeliyhteys Hämeenlinnan rengasverkon luoteiskulmaan yhdystien 2855 eteläpuolelle, pituus 13,2 km (VE1) tai 13,5 km (VE2).

SVE3: 110 kV:n ilmajohtoyhteys Hämeenlinnan rengasverkon pohjoisosaan Hirvilammentien varteen, pituus 12,6 km (VE1) tai 12,7 km (VE2). Toteutus vapaasti seisovalla pylväällä Elenian voimajohdon viereen sekä peltoaukeille sijoittuvilla reittiosuuksilla, muuten harustetulla pylväällä.

Hankealue sijaitsee Hattulan kunnan lounaisosassa, Hattulan ja Hämeenlinnan kunnanrajan läheisyydessä Taka- ja Renkajärven välissä. Hämeenlinnaan taajama-alueeseen on etäisyyttä noin 8 km ja Rengon

taajamaan hieman yli 5 km. Hankealueen koillis- ja eteläpuolella on pienkyläasutusta, mutta muuten asutus on harvaa maaseutuasutusta. Lähin kyläasutus sijaitsee noin kilometrin etäisyydellä hankealueen rajasta. Loma-asutus on keskittynyt erityisesti lähivesistöjen rannoille ja kylien läheisyyteen.

Lähimmät asuin- ja lomarakennukset sijoittuvat 1,5 km etäisyydelle voimaloista. Alle 2 km etäisyydelle voimaloista sijoittuu yhteensä 136 rakennusta, joista 39 ovat asuinrakennuksia ja loput 97 ovat lomarakennuksia. Alle 5 km etäisyydelle voimaloista sijoittuu 261 asuinrakennusta ja 764 lomarakennusta.

Sähkönsiirron reittivaihtoehtojen johtoalueille tai haltuunottoalueelle ei sijoitu asuin- tai lomarakennuksia. Voimajohto kulkee läheltä muutamia rakennuksia, mutta voimajohtoauekan tai maakaapelin tarkka sijainti voidaan suunnitella niin, ettei rakennuksia tarvitse purkaa.

Hankealueesta itäkaakkoon on suunnitteilla Isosaaren tuulivoima-alue, joka sijoittuu lähimmillään yhden kilometrin etäisyydelle hankealueen rajasta ja lähimmät tuulivoimalat sijoittuvat kolmen kilometrin etäisyydelle hankealueen rajasta. Alueelle on suunnitteilla viisi tuulivoimalaa, jotka on tarkoitus liittää sähköverkkoon maakaapelilla Rengon alueella. Hämeen ELY-keskuksen päätöksen mukaan hankkeeseen ei sovelleta YVA-menettelyä.

Hankealueesta lounaaseen, noin 3,5 kilometrin etäisyydelle, on selvitetty Rengontiennummen tuulivoima-aluetta, mutta hankkeen suunnittelu ei ole aktiivisena eikä ole edennyt Hattulan kunnalle käsiteltäväksi.

Kanta-Hämeen maakuntakaavassa 2040 Niinimäen tuulivoima-aluetta ei ole osoitettu tuulivoimarakentamiseen. Kaavaselostuksen mukaan "Seudullisesti merkittäväksi katsottava tuulivoima-alue sisältää 10 tai useamman teollisen kokoluokan tuulivoimalan. Jos lainvoimaisessa maakuntakaavassa on osoitettu tuulivoima-alueet, ei vaikutuksiltaan maakunnallisesti tai seudullisesti merkittävää tuulivoima-aluetta voida osoittaa kuntakaavassa muille alueille, ellei katsota olevan kyseessä maakuntakaavan täsmentyminen tai hyväksyttävä eroavuus maakuntakaavasta." Kanta-Hämeen liitto on käynnistänyt maakuntakaavaa täydentävän vaihemaakuntakaavan laatimisen, jonka yhteydessä on selvitetty tuulivoimatuotantoon soveltuvia alueita. Niinimäen tuulivoima-alue on selvityksessä tunnistettu potentiaaliseksi tuulivoima-alueeksi. Hankealueella ei ole voimassa yleiskaavoja, mutta tuulivoima-alueen perustaminen edellyttää rakentamiseen oikeuttavan tuulivoimaosa-yleiskaavan laadintaa, mikä on vireillä. Sähkönsiirtoreitit sijaitsevat osittain kaavoitetuilla alueilla.

Melu

Hankealue sijoittuu maaseutumaiselle hiljaiselle alueelle, jossa suurimmat melulähteet nykyisin ovat vähäinen liikenne ja mahdolliset metsätöistä kantautuvat äänet.

Hankealueen rakentamiseen tarvittava maa- ja kiviaines pyritään ottamaan hankealueelta tai sen läheisyydestä. Tuulivoima-alueen rakentamisen aikaisen melun ei arvioida kantautuvan häiritsevästi asuin- ja lomarakennusten pihapiiriin. Voimajohdon tai maakaapelin rakentaminen aiheuttaa paikallista ja lyhytaikaista melua. Hankealueen rakentamisen arvioidaan kestävän noin kaksi vuotta.

Toiminnan aikaista melua koskevan melumallinnuksen tulosten mukaan lainsäädännön meluohjearvot (40 dB) alittuvat molempien hankevaihtoehtojen kohdalla asuin- ja lomarakennusten pihapiirissä. Melutaso on ohjearvon tuntumassa lähimpien asuinrakennusten pihapiirissä ja suurimmillaan 39,1 dB. Vaihtoehdosta VE2 aiheutuu vähemmän melua, mutta vaihtoehdot eivät merkittävästi eroa toisistaan. Asumisterveysasetuksen toimenpiderajat pienitaajuiselle melulle alittuvat selvästi molemmissa hankevaihtoehdoissa. Huomioitaessa melun yhteisvaikutus Isosaaren tuulivoimaloiden kanssa, melutaso häiriintyvissä kohteissa nousee hieman, mutta silloinkaan ohjearvot eivät ylitä.

Mikäli voimaloiden teho on toteutusvaiheessa suurempi kuin mallinnuksessa käytetty 7,2 MW, rakennuslupavaiheessa toteutetaan uudet mallinnukset valitulla voimalateholla.

Meluvaikutuksia voidaan seurata vaikutusalueen asukaskyselyllä tuulivoimatuotannon käynnistyttyä. Asukaskyselyn tarpeellisuudesta päätetään myöhemmin, kun kaavamenettely on päättynyt. Lisäksi mahdollisia valituksia ja niiden syitä seurataan. Valitusten osoittamia ongelmakohtia pyritään mahdollisuuksien mukaan korjaamaan ja poistamaan.

Välke

Välkemallinnuksen mukaan Ruotsissa ja Saksassa annettu maksimisuositus kahdeksan tunnin vuotuisesta varjon välkkeestä ylitetään vaihtoehdossa VE1 9 asunnon kohdalla ja vaihtoehdossa VE2 5 asunnon kohdalla. Vaihtoehdossa VE1 teoreettisen maksimitilanteen suositukset 30 h/v ylitetään 8 havainnointipisteessä ja 30 min/pv ylitetään 8 havainnointipisteessä. Vaihtoehdossa VE2 teoreettisen maksimitilanteen suositukset 30 h/v ylitetään 8 havainnointipisteessä ja 30 min/pv ylitetään 6 havainnointi-

pisteessä. Huomioitaessa puuston suojaava vaikutus edellä mainitut suositusarvot eivät ylitä kummassakaan hankevaihtoehdossa.

Kun huomioidaan välkkeen yhteisvaikutus Isosaaren tuulivoimaloiden kanssa, niin vaihtoehdossa VE1 maksimisuositus kahdeksan tunnin vuotuisesta varjon välkkeestä ylitetään 10 havainnointipisteessä. Teoreettisen maksimitilanteen suositus 30 h/v ylitetään 9 havainnointipisteessä ja teoreettisen maksimitilanteen suositus 30 min/pv ylitetään 7 havainnointipisteessä. Vaihtoehdossa VE2 maksimisuositus kahdeksan tunnin vuotuisesta varjon välkkeestä ylitetään 5 havainnointipisteessä. Teoreettisen maksimitilanteen suositus 30 h/v ylitetään 7 havainnointipisteessä ja teoreettisen maksimitilanteen suositus 30 min/pv ylitetään 7 havainnointipisteessä.

Välkevaikutuksia pystytään ehkäisemään jo suunnitteluvaiheessa. Voimaloita voidaan sijoittaa siten, että ne aiheuttavat mahdollisimman vähän välkettä herkälle alueelle. Myös voimalan koko vaikuttaa merkittävästi syntyvän välkkeen määrään, joten valitsemalla matalampia voimaloita tai pienempiä rottoreita, voidaan välkevaikutuksia vähentää. Kohtuuton haitta välkkeestä pystytään ehkäisemään myös pysäyttämällä välkettä aiheuttavat voimalat kriittiseksi ajaksi.

Arviointiselostuksen mukaan molemmissa hankevaihtoehdoissa toiminnanharjoittajan tulee varmistua, että haittaa aiheuttavat voimalat pysäytetään riittävän pitkäksi aikaa tai käytetään jotain muuta keinoa, jotta välkkeen suositusarvoa (8 tuntia vuodessa) ei ylitetä minkään lomatai vakituisen asunnon kohdalla. Tarkemmat ajat ja pysäytettävät voimalat on määritettävä, kun toteutettava vaihtoehto on tiedossa.

Talousvesi

Hankealue ei sijoitu luokitellulle pohjavesialueelle. Lähin 1-luokan pohjavesialue Renko sijaitsee noin 200 metrin etäisyydellä hankealueesta. Sähkösiirron reittivaihtoehto SVE3 (ilmajohto) ylittää 50 metrin matkalta Ahvenisto-Parolan pohjavesialueelle (1-luokka, yksi vedenottamo). Aluetta koskevan pohjavesivaikutusselvityksen perusteella pohjaveden laadulle ei arvioida aiheutuvan rakentamisen aikaista haittaa, sillä rakentamisen määrä ja laajuus pohjavesialueella jää hyvin pieneksi. Lieventämiskeinona esitetään kuitenkin, ettei sähkönsiirron reittivaihtoehtoa SVE3 rakenneta pohjavesialueelle saakka, vaan verkkoliitäntä tehdään pohjavesialueen eteläpuolella.

YVA-menettelyn aikana tehtyjen selvitysten yhteydessä ei ole tullut tietoon, että hankealueella tai sähkönsiirtoreiteillä olisi talousvesikaivoja. Vaikutusalueen kiinteistöt kuuluvat vesihuoltolaitoksen toiminta-alueeseen.

Kaivojen olemassaolo tarkistetaan kuitenkin vielä rakennettavien ja kunnostettavien teiden sekä voimajohtoreittien varrelta ennen töiden aloittamista.

Lausunto

Etelä-Suomen aluehallintoviraston peruspalvelut, oikeusturva ja luvat vastuualueen ympäristöterveydenhuoltoyksikkö antaa asiasta seuraavan lausunnon.

Melumallinnuksen perusteella tuulivoimaloista aiheutuva melu ei ylitä valtioneuvoston asetuksessa 1107/2015 annettuja tuulivoimaloiden ulkomelun ohjearvoja eikä sosiaali- ja terveysministeriön asumis-terveysasetuksen 545/2015 pienitaajuisen melun toimenpiderajoja.

Välkemallinnuksen perusteella molemmissa hankevaihtoehtoissa välkkeen suositusarvojen alle ei kaikissa häiriintyvissä kohteissa päästä, vaan välkehaittojen vähentäminen on välttämätöntä jatkosuunnittelussa. Ympäristöterveydenhuoltoyksikkö katsoo, että lieventämiskeinona ei voida käyttää pelkästään puuston suojaavaa vaikutusta, koska sen pysyvyyttä ei voida taata.

Ympäristöterveydenhuoltoyksikkö pitää terveyshaittojen ehkäisemiseksi välttämättömänä, että mikäli kaavoitusvaiheessa tai rakennuslupaa haettaessa todellinen voimalamalli muuttuu teknisiltä ominaisuuksiltaan mallinnuksissa käytetystä tyyppivoimalasta siten, että sillä voi olla vaikutusta melun tai välkkeen leviämiseen, tulee mallinnukset tarkistaa ennen rakennuslupan myöntämistä tositilannetta vastaaviksi. Tarkistaminen on tarpeellista myös silloin, jos Isosaaren tuulivoima-alueen suunnittelussa tapahtuu muutoksia, jotka voivat lisätä melun ja välkkeen yhteisvaikutuksia hankkeen kanssa.

Mikäli sähkönsiirron reittivaihtoehto SVE3 (ilmajohto) toteutuu, tulisi pyrkiä siihen, että rakentamistoimenpiteitä ei tehdä lainkaan pohjavesialueella. Mikäli myöhemmin rakentamisvaiheessa ilmenee, että vaikutusalueella sijaitsee käytössä olevia talousvesikaivoja, on rakentamisen vaikutukset veden laatuun ja määrään tarpeen arvioida ja tarvittaessa vesi tutkia ennen ja jälkeen rakentamistoimenpiteitä.

Tarvittaessa hankkeelta tulee edellyttää ympäristölupaa, mikäli kaavamääräyksissä tai rakennusluvassa ei voida asettaa riittäviä ehtoja melu-, välke- ja pohjavesihaittojen estämiseksi. Toiminnan käynnistyttyä tulee tarvittaessa mittauksin, näytteenotoin ja selvityksin varmistaa ja tarvittaessa seurata, ettei toiminnasta aiheudu terveyshaittaa lähimpiin häiriintyviin kohteisiin.

Arviointiselostuksen mukaan hankkeella on suuri vastustus, joten on välttämätöntä panostaa riittävään viestintään hankkeen eri vaiheissa ja myös sen jälkeen, mikäli hanke toteutuu. Viestinnän tulee olla aktiivista, oikea-aikaista, monikanavaista ja säännöllisesti toistuvaa tiedottamista ja vuoropuhelua vaikutusalueen asukkaiden ja loma-asukkaiden kanssa, jotta he ovat tietoisia kulloisistakin rakentamisen aikaisista toimenpiteistä, niiden kestosta sekä miten haittoja aiotaan ehkäistä. Myös tuulivoimaloiden toiminnan aikaisista melu- ja välkevaikutuksista sekä niiden tyypillisistä ajankohdista on tarpeellista tiedottaa. Arviointiselostuksessa ehdotettu ihmisiin kohdistuvien vaikutusten seuraaminen asukaskyselyllä hankkeen valmistumisen jälkeen on suositeltavaa, koska lähialueella on paljon vakituista ja loma-asutusta. Erityistä huomioita tulee kiinnittää siihen, että asukkaat ja loma-asukkaat ovat tietoisia siitä, mihin tahoon heidän tulee olla yhteydessä hankkeen eri vaiheissa ja mahdollisten haittojen ilmaantuessa.

Ympäristöterveydenhuollon
ylitarkastaja

Erja-Riitta Tarhanen

Tiedoksi Hämeenlinnan kaupunki, ympäristöterveys

Etelä-Suomen aluehallintovirasto
Postiosoite: PL 1, 13035 AVI
Puhelinvaihe: 0295 016 000
kirjaamo.etela@avi.fi | www.avi.fi

Tämä asiakirja ESAVI/6922/2025 on hyväksytty sähköisesti / Detta dokument ESAVI/6922/2025 har godkänts elektroniskt

Ratkaisija Tarhanen Erja-Riitta 17.04.2025 16:59

Lausunnon antaminen Hämeen ELY-keskukselle Niinimäen Tuulivoima Oy:n ympäristövaikutusten arviointiselostuksesta

120/11.01.00.01/2025

YMPLA 01.04.2025 § 21

Valmistelija Ympäristöpäällikkö Niina Salminen-Åberg,
puh. 050 564 0009, niina.salminen@forssa.fi

Niinimäen Tuulivoima Oy on toimittanut Hämeen ELY-keskukseen ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetun lain mukaisen arviointi-selostuksen (YVA-selostuksen) Hattulan kuntaan suunnitteilla olevasta Niinimäen tuulivoimahankkeesta. Arviointiselostus on hankkeesta vastaavan laatima esitys hankkeesta ja sen vaihtoehtojen todennäköisesti merkittävistä ympäristövaikutuksista.

Arviointiselostus on nähtävillä sähköisesti ympäristöhallinnon verkkosivulla <https://www.ymparisto.fi/fi/osallistu-ja-vaikuta/ymparistovaikutusten-arviointi/niinimaen-tuulivoimahanke-hattula-hameenlinna>

Hankealue sijaitsee Hattulan kunnan lounaisosassa, Hattulan ja Hämeenlinnan kunnanrajan läheisyydessä Taka- ja Renkajärven välissä. Hankealueelle suunnitellaan enintään 12 tuulivoimalan rakentamista, jossa voimaloiden yksikköteho tulisi olemaan 6–10 MW. Suunniteltujen voimaloiden napakorkeus on maksimissaan 200 metriä, roottorin halkaisija noin 200 metriä ja voimaloiden pyyhkäisykorkeus enintään 300 metriä. Hankealueelle rakennetaan myös sähköasema. Tuulivoima-alueen hankealue kattaa 1032 hehtaarin laajuisen alan.

Forssan kuntaraja on lähimmillään noin 15 km päässä suunnitellusta tuulivoimala-alueesta. YVA-selostuksesta selviää, että lähin kansainvälisesti tärkeä lintualue (IBA) sijaitsee Forssan kunnassa noin 20 kilometrin etäisyydellä suunnittelualueesta länteen (Koijärvi).

Esittelijä Ympäristöpäällikkö

Päätösehdotus Ympäristölupautakunta antaa Hämeen ELY-keskukselle seuraavan lausunnon asiassa Dnro HAMELY/483/2023:

Arviointiselostuksessa näkyvyysalueanalyysi pohjautuu korkeusmalliin (10 metrin hila) sekä Luonnonvarakeskuksen latvuspeitto- ja puuston keskipituusaineistoon. Arvioinnissa todetaan, että tuulivoimaloiden uloimmat vaikutusalueet yltävät 9-22 km päähän. Todellisuudessa toimija ei voi tulevaisuudessa vaikuttaa vaikutusalueen puustoon. Tästä syystä näkyvyysalueanalyysi tulisi

tehdä myös tilanteessa, jossa ei ole puustoa. Tällöin maisemavaikutukset todennäköisesti olisivat paljon suuremmat.

Melu- ja välkevaikutukset eivät mallinnusten mukaan aiheuta haittaa Forssaan saakka.

Päätös

Ympäristölupalaudakunta hyväksyi ehdotuksen.

Asianmukaisesti allekirjoitetusta ja tarkastetusta pöytäkirjasta kirjoitetun otteen oikeaksi todistaa:

Forssan kaupunki 4.4.2025

Henna Pirhonen
ympäristötarkastaja

Tämä asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu asianhallintajärjestelmässä

110 § Lausunto, Hattulan Niinimäen tuulivoimahankkeen ympäristövaikutusten arviointiselostus

Kunnanhallitus 28.4.2025 § 110

Valmistelija Maankäyttöasiantuntija Heikki Pusa

Hämeen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus (ELY-keskus) pyytää 21.2.2025 päivätyllä kirjeellä Hattulan kunnan lausuntoa Hattulan Niinimäen tuulivoimahankkeen ympäristövaikutusten arviointiselostuksesta. Lausuntopyyntö on kohdistettu kunnanhallitukselle, kaavoitusviranomaiselle ja rakennusvalvonnalle. Lausuntopyyntö on tämän pykälän oheismateriaalina. Lausunto pyydetään antamaan viimeistään 24.4.2025. Kunta on pyytänyt ja saanut lisää aikaa lausunnon antamiselle 2.5.2025 saakka.

Kunta on aiemmin antanut lausuntonsa arviointiohjelmasta (kunnanhallitus 29.4.2024 § 123 ja elinvoimajohtajan viranhaltijapäätös 25/2024, 30.4.2025). Arviointiselostuksessa kunta antaa yhden yhteisen lausunnon.

Arviointiselostus on nähtävillä sähköisesti ympäristöhallinnon verkkosivulla osoitteessa www.ymparisto.fi/niinimaen-tuulivoima-YVA.

Hattulan kunnan lausunto koskien arviointiselostusta

Suunniteltu tuulivoimaloiden alue sijoittuu Hattulan kunnan eteläosaan, jossa nykytilanteessa on runsaasti vapaa-ajan asutusta. Alue poikkeaa muusta kunnan haja-asutusalueesta siinä, että alue on järvien rantavyöhykkeiden osalta tiheään rakennettu. Alueen elinvoimaisuus nousee pitkälti pysyvää asutusta täydentävästä vapaa-ajan asumisesta, järviluonnosta ja monipuolisesta metsäluonnosta. Runsaasta vapaa-ajan asutuksesta ja myös pysyvästä asutuksesta johtuen ratkaisulla on iso merkitys suurelle joukolle ihmisiä. Siksi on hyvä, että prosessin aikana on järjestetty tilaisuuksia, joissa ihmiset ovat saaneet tietoja ja voineet myös ilmaista näkemyksensä tuulivoimahankkeesta.

Kohdealueen tulevaisuuden kehitysnäkymät ja -odotukset nojautuvat alueen ominaisuuksiin vapaa-ajan asutuksen vahvana ja pysyvänä sijoittumis- ja toiminta-alueena. Näiden ominaisuuksien ja vahvuuksien säilyminen ja edelleen kehittyminen tulisi käsitellä nyt arviointiselostuksessa esitettyä vahvemmin - kuten myös elinvoimaisuutta mahdollisesti heikentävien tekijöiden lieventäminen ja niihin varautuminen. Erityisesti edellä kuvatuilta osin taloudellisten vaikutusten arviointia ja kuvausta olisi tarpeen vielä täydentää arviointiselostuksessa. Arviointiselostus ei anna tarvittavia vastauksia siihen, kuinka tuulivoimarakentaminen ja ns. normaalitoiminta vaikuttavat kohdealueen ominaisuuksiin tukeutuviin odotusarvoihin, houkuttelevuuteen ja

sitä kautta muun muassa kiinteistöjen arvon kehitykseen.

Arviointiselostus ja siihen liittyvät syventävät ympäristöselvitykset muodostavat laajan ja monipuolisen kokonaisuuden. Selostuksessa on todennäköiset ympäristövaikutukset arvioitu varsin kattavasti ja eri vaikutukset huomioon ottaen, siten kuin YVA-säädöksissä edellytetään. Erillisten vaikutusten lisäksi yhteisvaikutuksilla on tärkeä merkitys kokonaisuuden arvioinnissa. Arviointiselostuksessa yhteisvaikutusten kuvaaminen varsinaisella hankealueella jää vielä suppeaksi.

Tuulivoima-aluetta koskeva osayleiskaava on kunnassa valmisteilla. Arviointiselostus täydennyksineen toimii hyvin osayleiskaavan lakisääteisenä valmisteluaineistona.

Päätösesitys (kunnanjohtaja)

Kunnanhallitus päättää antaa asiaselostuksessa olevan lausunnon koskien Hattulan Niinimäen tuulivoimahankkeen ympäristövaikutusten arviointiselostusta.

Pöytäkirja tarkastetaan tämän pykälän osalta kokouksessa.

Päätös Kunnanhallitus hyväksyi päätösesityksen yksimielisesti.

Pöytäkirja tarkastettiin tämän pykälän osalta kokouksessa.

Täytäntöönpano

päätösote / Hämeen ELY-keskus

asiaote / kunnanjohtaja Pekka Järvi, elinvoimajohtaja Kari Uusitalo, maankäyttöpäällikkö Hans Nielsen, johtava rakennustarkastaja Jari Komsu

Muutoksenhaku

Ei muutoksenhakua (kuntalaki 136 §)

Tiedoksianto asianosaisille

Tiedoksianto sähköisesti

Päivämäärä: 29.4.2025

Vastaanottajat: Hämeen ELY-keskus

Muille tiedoksi

Pöytäkirja nähtävänä kunnan verkkosivuilla alkaen 6.5.2025.

Dnro HML/1505/11.03.04/2024

30.4.2025

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus HÄME

Ympäristö ja luonnonvarat

Ympäristöyksikkö

Viite: Dnro HAMELY/483/2025

Hämeen ELY-keskus on toimittanut lausuntopyynnön Hämeenlinnan kaupungille koskien Hattulan Niinimäen tuulivoimahankkeen YVA-selostusta. Lausuntoa pyydetään osana ympäristövaikutusten arviointimenettelyä.

Hämeenlinnan ELY-keskus varaa tilaisuuden esittää lausunto ympäristövaikutusten arviointiselostuksesta (YVA-selostus), koskien Niinimäen tuulivoimahanketta. Niinimäen Tuulivoima OY suunnittelee noin 1000 hehtaarin laajuiselle hankealueelle 9–12 tuulivoimalan tuulivoimapuistoa Hattulan Niinimäelle. Suunniteltu hankealue sijoittuu Vuohiniemen edustavalle luonnon ydinalueelle Renkajärven ja Takajärven väliselle maa-alueelle. Hankesuunnitelmassa VE1 alueelle rakennetaan 12 voimalaa ja VE2 hankesuunnitelmassa yhdeksän voimalaa. YVA-selostuksessa tarkastellaan hankevaihtoehtona myös VE0, jossa tuulivoimalahanketta ei toteuteta.

Hankkeelle on suunniteltu kolme vaihtoehtoa sähkönsiirtoyhteydelle. SVE1 ja SVE3 ovat 110 kV ilmajohtoyhteyksiä ja SVE2 on 110 kV maakaapeliyhteys. Selostuksessa esitelty sähkönsiirtoreittivaihtoehtojen vaativan maankäytön tarkastelussa johtoaukean maankäyttömuutos on pienimmillään vaihtoehdossa SVE2.

Tuulivoimalahankkeella on vaikutuksia Hämeenlinnan puolelle voimaloiden sekä tarpeellisten voimajohtolinjojen osalta. Varsinaisen tuulivoimapuiston vaikutusten

arvioinnin lisäksi on syytä tarkastella voimajohtolinjojen maisemallisia ja maankäytöllisiä vaikutuksia.

Maisemalliset ja maankäytölliset vaikutukset

Hämeenlinnan kaupunki toteaa, että YVA-arviointiselostusta liitteineen on syytä tarkentaa, jotta sen perusteella pystytään riittävästi arvioimaan valtatie 10 varteen esitetyn vaihtoehtoisen sähkönsiirtolinjan SVE1:n maankäytöllisiä vaikutuksia tai minkälaisia rajoitteita siirtolinjan sijoittamisesta muodostuu. Alueella on joitakin rakennuspaikkoja, jotka sijoittuvat lähelle valtatieta. Osa näistä rakennuspaikoista hyödyntää valtatie varrella kasvavaa puustoa liikennemelun suojaavana elementtinä. Tältä osin sähkölinjojen sijoittaminen maakaapelina valtatie varteen on suositeltavaa.

Hämeenlinnan kaupunki esittää kantanaan, että sähkönsiirto tulisi reittivaihtoehtoista riippumatta ensisijaisesti toteuttaa maakaapelina, erityisesti tilanteissa, joissa uusi johto ei sijoitu olemassa olevaan johtokäytävään tai maakaapelointi aiheuttaa ilmajohtoa vähäisemmät rajoitteet muulle maankäytölle tai kun vaikutukset puustoon, maisemaan ja maaperään ovat ilmajohtoa vähäisemmät. Ilmajohtojen alta kaadettavan metsän hakkuuaukko on maisemassa usein häiritsevämpi kuin pelkät sähkönsiirtopylväät.

Hämeenlinnan kaupunki esittää, että tuulivoimalan osien kuljetusreittien osalta varmistetaan reittien käyttökelpoisuus, mikäli kuljetettavat voimalan osat ovat aiempia, vuoden 2023 reittiselvityksessä tarkasteltua isompia. Mikäli kuljetus edellyttää pysyviä muutoksia Härkätien varren ympäristöön, tulee potentiaaliset muutokset kuvata aineistossa.

Vaikutukset viestintäverkkoihin

Hämeenlinnan kaupunki pitää tärkeänä, että tuulivoimalat eivät heikennä seudulla yleisen turvallisuudenkin kannalta keskeisiä tv-, radio- tai matkapuhelinten viestintäverkkojen toimintaa. Aineistossa pitäisi tunnistaa ja kuvata tarkemmin seudut, joilla viestintäverkkojen toiminta saattaa vaarantua, huomioiden myös maastonmuodoista mahdollisesti johtuvat katvealueet. Aineistossa olisi hyvä arvioida

tällaisessa tilanteessa sijoitettavan uuden täytelähetinaseman sijoituspaikkaa.

Aineistossa esitetty korjaustoimenpide, jossa yksittäisille kotitalouksille asennetaan tv-antennivahvistimet, vaikuttaa tämän hetken tiedon valossa alimitoitetulta, kun huomioidaan asutuksen määrä.

Vedenottamot ja vaikutus tuotantoeläimiin

Selvityksen mukaan Ahvenisto-Parolan (0410905, I-luokka) pohjavesialueella sijaitsee Hämeenlinnan Seudun Vesi Oy:n Hakion vedenottamo. Tiedot Hakion vedenottamon sijainnista tulee Hämeenlinnan Seudun Vesi Oy:n mukaan salata lain (Laki viranomaisten toiminnan julkisuudesta) 24 § kohdan 7 ja 8 perusteella, joten ne on esitetty vain viranomaiskäyttöön tarkoitettussa liitteessä 15. Hämeenlinnan kaupungin näkemyksen mukaan myös Rengon (0469254, I-luokka) pohjavesialueella sijaitsevat HS-Veden Isomäen varavedenottamo sekä Uudenkylän vesiyhtymän vedenottamojen tiedot tulee salata vastaavasti kuin tiedot Hakion vedenottamon sijainnista.

Hattulan Niinimäen tuulivoimahankkeen ympäristövaikutusten arviointiselostuksessa on virheellisesti tietoa HS-Veden vesihuoltolain mukaisesta toiminta-alueesta. Koko vaikutusalue on HS-Veden vesijohdon toiminta-alueen ulkopuolella. Myös sähkönsiirtovaihtoehdot ovat pääasiassa toiminta-alueen ulkopuolella. Hämeenlinnan kaupunki esittää, että talousvesikaivojen kohdalla tulee arviointiselostusta tarkastella uudelleen ja huomioida vaikutusalueen talousvesikaivot.

Hämeenlinnan kaupunki pitää tärkeänä selvittää tuulivoimahankkeen vaikutusalueella olevat tuotantoeläintilat ja eläinsuojat. Tuulivoiman vaikutukset on hyvä arvioida myös tuotantoeläimiin.

Luontovaikutukset

Selostuksessa kerrotaan, että liito-oravan maastokartoituksia ei ole toteutettu YVA-selostusvaiheessa päivitetyille SVE2 ja SVE3 hankealueen ja Vanhan Härkätien välisille osuuksille, SVE1 Pormestarinsuon ja Huhmariston ohittaville osuuksille tai SVE3 Tiirinkallion osuudelle. Osuuksilta ei ole ilmoitettu aikaisempia havaintoja liito-oravasta. Karttatarkastelun perusteella liito-oravalle soveltuvia elinympäristöjä

sijaitsee näillä osuuksilla Vanhan Härkätien molemmilla puolilla ja Huhmariston eteläpuolella Turun Valtatien varrella reitillä SVE1, Vanhan Härkätien länsipuolella reitillä SVE2 ja Pitkänpellon luoteisreunoilla reitillä SVE3. Liito-oravan esiintyminen on syytä selvittää päivitetyille sähkönsiirtolinjoille lajille sopivien elinympäristöjen osalta ja riippuen sähkönsiirtoreitin vallinnasta.

YVA-selostuksessa käy ilmi, että hankevaihtoehdoissa SV1 ja SV2 aiheutuu kielteisiä luontovaikutuksia siitä huolimatta, että lieventämistoimenpiteet tehdään ja alueen olemassa olevat luontoarvot otetaan huomioon tuulivoimaloiden sijoittamisessa. Tämän mittaluokan hankkeissa on syytä pohtia luonnonsuojelulain 11 luvun 98 § vapaaehtoisen ekologisen kompensaation heikennyksen hyvittämistä. Toimijan on myös mahdollista pohtia muita vaihtoehtoja hyvittää hankkeessa hävitettäviä luontoarvoja. Hankealue sijaitsee kurjen syksyn ja kevään päämuuttoreitillä, joten myös toiminnan aikaisia luontovaikutuksia on syytä seurata lintujen osalta ja vähintään niitä lajeja, joiden hankkeen vaikutus on todettu suuren kielteiseksi. YVA-selostuksessa ehdotetut lievennystoimenpiteet tulee ottaa käyttöön kielteisten luontovaikutusten vähentämiseksi.

Tarja Majuri

Kaupunkirakennejohtaja

Hämeenlinnan kaupunki

Allekirjoitustosite

SignSpace-palvelussa tehty allekirjoitus

Päiväys: 2025-04-30 15:56:32 (EET)

Tarkistuskoodi: YKC75VRBDKZNZUQZDNYJ1ED61QXKWZQ699D4
T6OV5JU4WPH9938GEUF88D9E561CO8UTUA47C0NIG4CFAW0SA
UQI16E8RIFNQKSAHWHFZGKZRGMJGC9QS5FG60P4SN4F

Hämeenlinnan kaupungin lausunto Niinimäen tuulivoimahankkeen YVA.pdf (4 sivua)

0c1a71705790dc9bbf1d01be9696ea952ca03f80a0b49fe6b6b86716a67eb7b7

on allekirjoitettu sähköisesti SignSpace-palvelussa.

Rekisteröity koko nimi: **Tarja Hannele Majuri**
Organisaatio: **Hämeenlinnan kaupunki**

Allekirjoituksen tyyppi: **Kehittynyt sähköinen allekirjoitus**
Tunnistamistapa: **Pankkitunnistus**
Identiteetin tarjoajan maa: **FI**
Varmenteen haltija: **SignSpace (Vastuu Group Oy)**
Varmenteen liikkeellelaskija: **Globalsign TSA**

Tarja Hannele Majuri

Allekirjoitettu 2025-04-30 15:56:32 (EET)

SignSpace allekirjoituspalvelu

SignSpace® on sähköisen allekirjoittamisen palvelu, jonka tarjoaa SignSpace, Vastuu Group Oy, Business ID 2327327-1, Suomi.

Tähän dokumenttiin liitetty allekirjoitus on eIDAS asetuksen (N°910/2014) mukainen sähköinen allekirjoitus.

Dokumentin allekirjoittaja(t) on tunnistettu palvelussa seuraavasti:

Pankkitunnistus – Allekirjoittaja identiteetti on varmistettu käyttäen vahvan tunnistautumisen menetelmää. Allekirjoittaja on tunnistautunut allekirjoitustapahtuman yhteydessä Signicat Connect-tunnistuspalveluun pohjoismaisilla pankkitunnuksilla.

Allekirjoituksen autenttisuuden tarkistaminen

SignSpace-palvelu tarjoaa käyttöliittymän sähköisten allekirjoitusten tarkastamiseen. Palvelu on sekä palvelun käyttäjien, että ulkoisten tahojen käytössä. Palvelun avulla vastaanottaja voi varmistua, että hänelle toimitettu allekirjoitettu asiakirjakokonaisuus on alkuperäinen ja muuttumaton. Tarkistuspalvelussa käyttäjän palveluun lataamien tiedostojen eheys tarkistetaan ja näitä verrataan palvelussa tallennettuihin alkuperäisiin tietoihin.

Asiakirjan alkuperäinen versio, joka sisältää kiistämättömyyden osoittamiseen liittyvät tiedot, säilytetään SignSpace-palvelussa.

Allekirjoitettaessa asiakirjasta muodostetaan jakeluversio, joka sisältää PDF-muotoisen allekirjoitussivun PDF-dokumentin viimeisenä sivuna tai muun tiedostomuodon tapauksessa erillisenä PDF-tiedostona. Jakeluversion PDF on allekirjoitettu sähköisesti SignSpace-palvelun sähköisellä leimalla.

Jakeluversion PDF:n alkuperäisyys ja muuttumattomuus on varmistettavissa tarkistamalla PDF-tiedoston allekirjoitus. Tarkistaminen voidaan tehdä SignSpace-palvelussa tai käyttäen esimerkiksi Adobe Acrobat Reader-sovellusta.

Kiistämättömyyden osoittamiseen liittyvät tiedot ovat saatavissa SignSpace-asiakaspalvelun kautta.

Ohje SignSpace -palvelussa allekirjoitetun asiakirjan tarkistamiseen:

- Tarkistajalla tulee olla käytettävissään allekirjoitettu asiakirja (jakeluversio) sähköisessä muodossa.
- Asiakirja voi olla yksi PDF-tiedosto, jonka lopussa on allekirjoitussivu, tai yhden tai useamman tiedoston ja näihin liittyvän PDF-muotoisen allekirjoitussivun kokonaisuus.
- Tarkistaja avaa <https://signspace.vastuugroup.fi/fi/verifointi> sivuston.
- Tarkistaja lataa palveluun allekirjoitetun asiakirjan allekirjoitussivuineen ja saa tiedon palvelun tekemien tarkistusten tuloksista.

Allekirjoitukseen luottaminen

Allekirjoituksen tarkastamiseen ja turvallisuuteen liittyvät tiedot on kuvattu tarkemmin SignSpace-sivustolla:

<https://resources.signspace.com/legal-compliance-fi>.

Tarkempi kuvaus on tarkoitettu myös välitettäväksi tarvittaessa kolmannelle osapuolelle jonka käyttöön sähköisesti allekirjoitettu asiakirja luovutetaan.

signspace

<https://signspace.com/fi>

asiakaspalvelu@signspace.fi

0600 301 339 (0,99 eur/min+pvm, viikonpäivinä 8.00 - 16.00)

LAUSUNTO

23.04.2025

122/03.00.02/2025

Hämeen ELY-keskus

Lausuntopyyntö 21.02.2025, HAMELY/483/2023

Ilmatieteen laitoksen lausunto Niinimäen tuulivoimahankkeen ympäristövaikutusten arviointiselostuksesta

Niinimäen Tuulivoima Oy suunnittelee Niinimäen tuulivoimahanketta Hattulan alueelle. Hankealueelle suunnitellaan enintään 12 tuulivoimalan rakentamista, jossa voimaloiden yksikköteho tulisi olemaan 6–10 MW. Suunniteltujen voimaloiden napakorkeus on maksimissaan 200 metriä, roottorin halkaisija noin 200 metriä ja voimaloiden pyyhkäisykorkeus enintään 300 metriä. Hankealueelle rakennetaan myös sähköasema. Tuulivoima-alueen hankealue kattaa 1032 hehtaarin laajuisen alan.

Hämeen ELY-keskus on pyytänyt Ilmatieteen laitokselta lausuntoa Niinimäen tuulivoimahankkeen ympäristövaikutusten arviointiselostuksesta.

Ilmatieteen laitos on perehtynyt esitykseen ja toteaa lausuntonaan seuraavaa:

Kuten on todettu aikaisemmassa lausunnossa, 29.04.2024 (122/03.00.02/2025), Ilmatieteen laitoksella ei ole lausuttavaa Niinimäen tuulivoimahankkeen ympäristövaikutusten arviointiohjelmaan, koska alue on yli 20 km päässä lähimmästä laitoksen säätutkasta.

Korjauksena YVA- selostuksen sivun 366 sisältöön: Siinä todetaan, että koska Ilmatieteen laitos ei ole antanut lausuntoa hankkeesta, hankkeella ei olisi vaikutuksia säätutkiin. Tämä päätelmä on virheellinen. Tuulivoimaloiden aiheuttamat häiriökaiut näkyvät säätutkamittauksissa jopa 150 kilometrin etäisyydelle sääolosuhteista riippuen, ja 45 kilometrin etäisyydellä merkittäviä häiriökaikuja esiintyy yli 50 % ajasta.

Ilmatieteen laitos noudattaa lausunnoissaan kansainvälisiä suosituksia, joiden mukaisesti emme vastusta hanketta emmekä vaadi vaikutusten arviointia, mikäli tuulivoimalat sijaitsevat yli 20 kilometrin etäisyydellä säätutkasta.

Helsingissä 23.04.2025

Annakaisa von Lerber
Säätutka-asiantuntija
annakaisa.von.lerber@fmi.fi

SIGNATORIES

Name	Authentication method	Date and time
Laura Maija Marita Vikman	Strong, MobileID FI	30.04.2025 15:32:34 UTC+03
Antti Krapu	Strong, MobileID FI	30.04.2025 17:09:15 UTC+03

This document package contains:

- Front page (this page)
- The original document(s)
- The electronic signatures. These are not visible in the document, but are electronically integrated

This file is sealed with a digital signature.
The seal is a guarantee for the authenticity of the document

Lausunto

KHVM/121/2025

30.04.2025

Hämeen ELY-keskus
kirjaamo.hame@ely-keskus.fi

Viite Lausuntopyyntö 21.2.2025

Asia **Hämeenlinna, Hattula, Niinimäen tuulivoimahankkeen
ympäristövaikutusten arviointiselostus**

Hämeen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus pyytää Hämeenlinnan kaupunginmuseon – Kanta-Hämeen alueellisen vastuumuseon lausuntoa Niinimäen tuulivoimahankkeen ympäristövaikutuksien arviointiselostuksesta. Kanta-Hämeen alueellinen vastuumuseo on lausunut (KHVM/103/2024) hankkeen arviointiohjelmasta 29.4.2024.

Myrsky Energia Oy suunnittelee enintään 12 tuulivoimalaa käsittävän tuulivoimapuiston rakentamista Hattulan Niinimäelle. Noin 1032 ha hankealue sijaitsee Hattulan kunnan lounaisosassa, Hattulan ja Hämeenlinnan kunnanrajan läheisyydessä. Suunniteltujen voimaloiden napakorkeus on maksimissaan 200 metriä, roottorin halkaisija noin 200 metriä ja voimaloiden pyyhkäisykorkeus enintään 300 metriä. Hankealueelle rakennetaan myös sähköasema. Sähköliityntä on tarkoitus toteuttaa 110 kV:n ilmajohtona tai maakaapelina. Sähkönsiirtoreittien vaihtoehdot kulkevat Hattulan kunnan lisäksi Hämeenlinnan kaupungin alueella ja ne liittyvät paikallisverkkooyhtiö Elenian verkkoon eri sijainneilla.

Ympäristövaikutusten arviointimenettelyssä tarkastellaan seuraavia hankkeen vaihtoehtoja (VE) – VE0: Hanketta ei toteuteta. VE1: Toteutetaan enintään 12 tuulivoimalan hanke. VE2: Toteutetaan enintään 9 tuulivoimalan hanke. Tuulivoimahankkeen sähkönsiirron osalta tarkastellaan seuraavia reittivaihtoehtoja (SVE) – SVE1: 110 kV:n ilmajohtoyhteys Moreenin sähköasemalle, pituus 15,4 km. SVE2: 110 kV:n maakaapeliyhteys Hämeenlinnan rengasverkon luoteiskulmaan yhdystien 2855 eteläpuolelle, pituus 13,1 km. SVE3: 110 kV:n ilmajohtoyhteys Hämeenlinnan rengasverkon pohjoisosaan Hirvilammentien varteen, pituus 12,8 km. SVE4: 10 kV:n ilmajohtoyhteys Hämeenlinnan rengasverkon pohjoisosaan Hirvilammentien varteen, pituus 13,1 km. Sähkönsiirtoreittien ympäristövaikutukset arvioidaan osana YVA-menettelyä.

Kanta-Hämeen alueellisen vastuumuseon kannanotto

Hankealueen lähivaikutusalueelle sijoittuu Hämeen Härkätie, joka on valtakunnallisesti merkittävä rakennettu kulttuuriympäristö ja maisema-alue (RKY, VAMA). Historiallinen tielinja kulkee Hämeen vanhempien asutusalueiden ja kylien halki. Hankealueen lähivaikutusalueelle sijaitsevat keskiaikaiset kylät, kuten Vuohiniemi, Renkajoen myllymiljö ja Hyrvälän kylä. Lisäksi hankealueelta tunnetaan yhdeksän arkeologista muuta kulttuuriperintökohdetta, joista viisi muodostaa 1800- ja 1900-luvun taitteen torppien hylätyistä asutus- ja viljelysjäänteistä koostuvan kokonaisuuden ja neljä on historiallisen ajan rajamerkkejä. SVE1 johtoalueelle ja osin johtoaukealle sijoittuu viisi kiinteää muinaisjäännöstä, SVE2 maakaapelin alueella sijaitsee yksi kiinteä muinaisjäännös, jonka tarkkaa laajuutta ei tunneta *Tuomola* (muinaisjäännösrekisteritunnus 1000040931) ja SVE3 johtoalueella sijaitsee yksi kiinteä muinaisjäännös sekä reitin läheisyydessä yksi muu kulttuuriperintökohde.

Hankkeen arviointiselostuksessa mainitaan, ettei hankealueella sijaitse kulttuuriperintökohteita (s. 129). Lisäksi hankealue ja sen välitön ympäristö on luokiteltu herkkyydeltään kohtalaiseksi sen perusteella, että alueella ei ole maisemallisia ja kulttuurihistoriallisia arvoja (s. 142). Kanta-Hämeen alueellinen vastuumuseo huomauttaa, että hankealueella suunniteltujen voimaloiden läheisyydestä tunnetaan jäänteet viidestä 1800-luvun torpanpaikasta sekä neljä historiallista rajapyykkiä, jotka osana kulttuurimaisemaa kertovat alueen pitkästä asutushistoriasta. Museo toteaa, että edellä mainitut kohdat tulee korjata arviointiselostukseen.

Hankkeen yhteydessä on laadittu maisema- ja kulttuuriympäristöselvitys (A-Insinöörit Suunnittelu Oy 16.1.2025), jonka mukaan vaihtoehtojen VE1 ja VE2 välillä ei ole merkittäviä eroja maisemaan ja kulttuuriympäristöihin kohdistuvien vaikutusten osalta. Selvityksessä on huomioitu Kanta-Hämeen valtakunnallisesti ja maakunnallisesti merkittävät rakennetut kulttuuriympäristöt ja maisema-alueet. Kanta-Hämeen alueellinen vastuumuseo pitää arvioinnin ja selvityksen puutteena sitä, ettei niissä huomioida paikallisesti merkittäviä kohteita ja alueita. Koska selvityksessä ei ole käsitelty kulttuuriympäristöjä kokonaisvaltaisesti, niin sähkölinjojen vaikutusta rakennettuun kulttuuriympäristöön ja maisemaan ei voida kattavasti arvioida.

Hankkeen arviointiselostuksen kohdassa 10.1 käsitellään arvioinnin päätuloksia, jossa mainitaan hankkeella olevan kohtalaisen kielteisiä vaikutuksia kulttuuriperintöön, kun vastaavasti selostuksen tiivistelmässä on todettu hankkeen aiheuttavan merkittäviä kielteisiä vaikutuksia kulttuuriperintöön (iv) ja maisema- ja kulttuuriympäristöselvityksessä on hankkeella todettu olevan suuria kielteisiä vaikutuksia Hämeen Härkätien rakennettuun ympäristöön ja maisema-alueeseen.

Tuulivoimalat näkyisivät Kanta-Hämeen valtakunnallisesti arvokkaille maisema-alueille (Hämeen Härkätie, Vanajaveden laakso ja Aulanko,

Hakoisten linnavuori, Tammelan kulttuurimaisema ja Hauhon reitin kulttuurimaisemaan), maakunnallisesti arvokkaille maisema-alueille (Hämeen Härkätien, Lehijärven, Renkajoen, Punelian-Kaartjärven kulttuurimaisemiin ja Janakkalan kartanomaisemaan), Hämeenlinnan kansalliseen kaupunkipuistoon, valtakunnallisesti merkittäviin rakennettuihin kulttuuriympäristöihin ja maakunnallisesti merkittäviin rakennettuihin kulttuuriympäristöihin.

Kanta-Hämeen alueellisen vastuumuseon näkemyksen mukaan hankkeen suurimmat kielteiset vaikutukset kohdistuvat hankealueen kulttuuriympäristöön ja Hämeen Härkätien muuttumiseen teollisuusmaisemaksi. Hankkeen maisemavaikutuksissa arvioitaessa (s.145) todetaan, että merkittävimmät vaikutukset tuulivoimaloista kohdistuvat niiden välittömään läheisyyteen etäisyydelle 0–2 km ja lähivaikutusalueelle (2–9 km). Kielteinen vaikutus arvioidaan suureksi Renkajärven ja Takajärven aluekokonaisuuksilla sekä Hämeen Härkätien avoimissa maisemissa. Kohtalaiseksi kielteinen vaikutus arvioidaan historiallisen tielinjan suljettuun maisemaan hankealueen kaakkoispuolella. Muihin maisemakokonaisuuksiin vaikutus arvioidaan vähäiseksi. Kanta-Hämeen alueellinen vastuumuseo pitää arviointia oikeansuuntaisena.

Lisäksi hankkeella on vaikutusta alueen arkeologiseen kulttuuriperintöön. Muuna kulttuuriperintökohteena huomioitujen viiden torpanpaikan muodostama kokonaisuus muuttuisi torpanpaikkojen väliin suunniteltujen tuulivoimaloiden vaikutuksesta teollisuusmaisemaksi, mikä muuttaa merkittävästi niiden asemaa. Arviointiselostuksessa vaikutuksia arkeologiseen kulttuuriperintöön on tarkasteltu pääasiassa kohdekohtaisesti, eikä yhteisvaikutusta torpanpaikkojen muodostamaan kokonaisuuteen ja kulttuurimaisemaan ole huomioitu tai se arvioidaan museon näkemyksen mukaan virheellisesti ainoastaan vähäiseksi. Tämän lisäksi muutamat hankkeen suunnitelluista huoltoteistä sijoittuvat suoraan muuna kulttuuriperintökohteena huomioitujen torpanpaikkojen alueelle sekä historiallisten rajamerkkien päälle, mutta teiden tarkemmassa suunnittelussa ja mahdollisin uudelleen linjauksin vaikutuksia maastossa havaittuihin kivirakenteisiin voidaan lieventää. Sähkönsiirtolinjojen osalta vaikutuksia arkeologiseen kulttuuriperintöön voidaan myös vastuumuseon näkemyksen mukaan lieventää tarkemmassa suunnittelussa pylväspaikkojen sijoittelulla ja SVE2 maakaapeloinnin osalta lisätutkimuksin tai linjaussiiroin, joten sähkönsiirtolinjausten vaikutusten arviointia on pidettävä oikeansuuntaisena.

Tunnettuun arkeologiseen kulttuuriperintöön kohdistuvien vaikutusten lisäksi hankealueen luoteisosan läpi on todennäköisesti kulkenut vähintään yksi Hämeen Härkätien talvitien linjaus, jonka sijaintipaikasta ei vuoden 2023 arkeologisen selvityksen yhteydessä ollut tarkempaa tietoa. Arviointiselostuksessa todetaan, että *"Vaikutuksia hankealueen läpi mahdollisesti kulkeneeseen Hämeen Härkätien talvireittiin ei arvioida, sillä tarkkaa tietoa reitistä ei ole. Mikäli talvireitin tiedot tarkentuvat uusien tutkimusten myötä, arviointia voidaan tarkentaa osayleiskaavaprosessissa."*

Vastuumuseo nostaa esiin, että Härkätien talvireitistä on saatu vuonna 2025 tehtyjen metallinetsinharrastajien löytöjen ansiosta uutta tietoa, mikä aiheuttaa hankealueen luoteisosaan lisäselvitystarpeen etenkin koska yksi tuulivoimaloista on suunniteltu ilmoituslöytöjen läheisyyteen ja voimalalle johtava huoltotie lävistää oletetun talvireitin linjauksen. Talvireitin linjaus alueella noudattaa todennäköisesti 1840-luvun pitäjänkartalle katkoviivalla merkittyä polkua, jonka varrelta metallinetsinharrastajat ovat ilmoittaneet keväällä 2025 muun muassa keskiajalle varhaisintaan 1200-luvulle ajoittuvia löytöjä. Lisäksi alueelta on keväältä 2025 tarkastamaton ilmoitus mahdollisesta historiallisen ajan rajamerkistä, joka tosin ei sijoitu suunniteltujen tuulivoimaloiden tai huoltoteiden läheisyyteen.

Kanta-Hämeen alueellinen vastuumuseo katsoo, että hankealueen arkeologista inventointia tulee täydentää hankealueen luoteisosassa joko YVA-prosessin yhteydessä tai viimeistään alueen osayleiskaavoituksessa. Inventoinnissa tulee ottaa kantaa 1840-luvun pitäjänkartalla erottuvan kulkureitin löytöihin ja mahdolliseen asemaan Härkätien talvireittinä sekä selvittää onko maastossa havaittavissa kiinteänä muinaisjäännöksenä pidettäviä jäänteitä Härkätien talvireitistä. Samassa yhteydessä on tarkastettava alueelta ilmoitettu historiallisen ajan rajamerkki. Tarkemmat tiedot ilmoituksista ovat saatavissa Kanta-Hämeen alueellisesta vastuumuseosta.

Koska kyseessä on muinaismuistolain 15 §:n mukainen yleinen työhanke, vastaa arkeologisista tutkimuksista koituvista kustannuksista hankkeen toteuttaja. Arkeologisessa inventoinnissa tulee noudattaa Suomen arkeologisten kenttätöiden laatuohjeita. Laatuohjeet sekä ohjeet arkeologisten kenttätöiden tilaamiseksi ovat nähtävissä Museoviraston verkkosivuilla osoitteessa: <https://www.museovirasto.fi/fi/kulttuuriymparisto/arkeologinen-kulttuuriperinto/arkeologisen-kulttuuriperinnon-tutkimus/arkeologisten-kenttatoiden-tilaaminen>. Siellä on myös luettelo kaupallisista arkeologisista toimijoista.

vs. museonjohtaja Antti Krapu

rakennustutkija Laura Vikman

Liitteet

Tiedoksi Hämeen liitto, Museovirasto

LV / hm

Asia: Lausuntopyyntö, ympäristövaikutusten arviointiselostus, Niinimäen tuulivoimahanke (HAMELY/483/2023)

Hämeen ELY-keskus
kirjaamo.hame@ely-keskus.fi

Lausunto

1 Johdanto

Myrsky Energia Oy suunnittelee 9–12 voimalan tuulivoimahanketta Hattulan Niinimäelle. Voimaloiden pyyhkäisykorkeus on enintään 300 m ja hankealueen laajuus n. 1032 ha. Sähköliityntä on tarkoitus toteuttaa 110 kV ilmajohtona tai maakaapelina (12,8–15,4 km) Hämeenlinnan rengasverkkoon tai Moreenin sähköasemalle.

2 Lausunto

Pyydettyä lausuntonaan Luonnonvarakeskus esittää seuraavan.

Lausunnossaan Luke keskittyy Metsästyslaissa (28.6.1993/615) 5 § (13.7.2018/555) lueteltuihin riistalajeihin.

Niinimäen YVA-selostuksessa on perehdytty huolellisesti olemassa olevaan kirjallisuuteen.

Selostuksen mukaan hankealueella sijaitsee yksi saukon lisääntymis- ja levähdyspaikan sisältävä vesistö sekä yksi saukon kulkureittinä käyttämä vesistö. Selostuksessa pesän arvioidaan sijaitsevan hankealueen rajojen ulkopuolella. SVE3 alueella sijaitsee kaksi saukon lisääntymis- ja levähdyspaikan sisältävää vesistöä.

Luke huomauttaa, että mikäli saukon käyttämien vesistöjen yli kohdistuu rakentamista, tulee saukko huomioida sillan tai rummun rakenteissa ja rakentamisen ei tule kohdistua saukon lisääntymis- ja levähdyspaikkojen läheisyyteen.

Selostuksessa todetaan, että suurpetoselvityksessä ei löydetty lajien lisääntymis- tai levähdyspaikkoja. Luke huomauttaa yhä, että alueen merkitystä suurpetojen ja suden lisääntymis- ja levähdysalueina, ei voida hankkeessa tehtyjen selvitysten avulla sulkea pois.

Kanalintujen osalta Luke huomauttaa, että olemassa olevan kirjallisuuden perusteella, 160-500 m on riittämätön etäisyys tuulivoimalan ja metson soitimen välillä.

Pintavesien osalta on tärkeää suunnitella työt ja rakenteet niin, että vältetään kaikkea kiintoainekuormitusta alueen uomiin: valumavesien ohjailu, ojen selkeytysaltaat, maansiirtotöiden ajoitus, voimaloiden, sähkönsiirtolinjojen ja huoltoteiden sijoitus alueelle on tehtävä lähivesistöt huomioiden. Samoin on vältettävä esim. teiden rakentamista purojen ja muiden uomien yli, ja jos niitä tehdään, ne on toteutettava siten, ettei muodostu pysyviä eikä tilapäisiä vaellusesteitä.

3 Lausunnon tiivistelmä

Kanalintujen osalta Luke huomauttaa, että olemassa olevan kirjallisuuden perusteella ehdotetut lähimmät etäisyydet tuulivoimaloiden ja soitimien välillä ovat riittämättömiä. Hankkeessa tulee kiinnittää myös erityistä huomiota vesistövaikutuksiin ja arvioida erilaisia tapoja jokeen kohdistuvan kiintoainekuormituksen ja muiden vaikutusten minimoimiseksi. Selostuksessa on monelta osin varovaisuusperiaatteen mukaisesti arvioitu hankkeella ja erityisesti yhteisvaikutuksilla muiden tuulivoimahankkeiden kanssa olevan potentiaalisesti merkittäviä vaikutuksia osaan lajeista. Tuulivoiman vaikutuksista eläinlajistoomme on kuitenkin toistaiseksi vain vähän tietoa. Vaikutusten osalta tehdyt johtopäätökset sisältävät riskin virhearvioinneille erityisesti pitkällä aikavälillä.

Sirpa Thessler

Johtaja, Luonnonvarat

Hyväksytty Luken prosessinhallintajärjestelmässä 02.05.2025 klo 11:02:41.

Lausunnon valmistelija(t):
Saara Kattainen

Liitteet:

Tiedoksi:

Asiakirjan ovat allekirjoittaneet

Nimi	Tunnistautuminen	Aika
Karl Mikael Hansson Nordström	Telia Tunnistus	23.04.2025 08:43:01 UTC+03:00

Tämä dokumentti on sähköisesti allekirjoitettu

Sisälllys: - Kansilehti (1 sivu)
- Alkuperäinen dokumentti (5 sivua)

Kansilehden sivu 1/1

Hämeen ELY-keskus

PL 29

15141 Lahti

kirjaamo.hame@ely-keskus.fi

Viite: HAMELY/483/2024

Metsähallituksen lausunto Niinimäen tuulivoimahankkeen YVA-selostuksesta

Hämeen ELY-keskus on asettanut nähtäville Hattulan kunnan alueelle sijoittuvan Niinimäen tuulivoimahankkeen ympäristövaikutusten arviointiselostuksen (YVA-selostus). Hankkeesta vastaa Myrsky Energia Oy.

YVA-menettelyssä tarkastellaan nollavaihtoehtoon lisäksi kahta hankevaihtoehtoa, joissa alueelle toteutetaan 12 (VE1) tai 9 tuulivoimalaa (VE2). Sähkönsiirron osalta YVA-menettelyssä tarkastellaan kolmea vaihtoehtoa, jotka ovat 1) 110 kV ilmajohtoyhteys Moreenin sähköasemalle (SVE1), 2) 110 kV maakaapeliyhteys Hämeenlinnan rengasverkon luoteiskulmaan yhdystien 2855 eteläpuolelle (SVE2), sekä 3) 110 kV ilmajohtoyhteys Hämeenlinnan rengasverkon pohjoisosaan Hirvilammentien varteen (SVE3). Ilma- tai maakaapelireittien pituus on eri vaihtoehtoisissa 12,6–16,2 km.

Metsähallitus lausuu YVA-ohjelmasta valtion maa- ja vesialueiden hallinnoijana sekä valtion luonnonsuojelualueiden hoidon ja käytön suunnittelusta vastaavana viranomaisena.

Metsähallitus on tutustunut Niinimäen tuulivoimahankkeen YVA-selostukseen ja toteaa siitä lausuntonaan seuraavaa:

Tuotantoalueen vaikutukset valtion suojelu- ja suojeluun varattuihin alueisiin

Suunnitellulla tuulivoima-alueella ei ole Metsähallituksen hallinnassa olevia kiinteistöjä. Tuotantoalueen koillispuolelle sijoittuu Metsähallituksen julkisten hallintotehtävien (JHT) taseessa oleva Hanhisuon-Saunasuon soidensuojeluohjelma-alue, joka kuuluu myös Hanhisuo-Saunasuon-Alajoen Natura-alueeseen (FI0303013, SAC). Alue tullaan perustamaan luonnonsuojelualueeksi. Niinimäen

tuulivoimahankkeesta laadittiin hankkeen YVA-ohjelmavaiheessa arviointi Natura-arvioinnin tarpeellisuudesta (nk. Natura-tarveharkinta). YVA-ohjelmasta antamassaan lausunnossa Metsähallitus katsoi Natura-tarveharkinnan riittäväksi. Metsähallitus näki kuitenkin tarpeelliseksi arvioida erikseen tuulivoimahankkeen vaikutukset Hanhisuon-Saunasuon pesimälinnustoon osana hankkeen linnustovaikutusten arviointia.

Tuulivoimalat sijoittuvat lähimmillään 1,1 km (VE1) tai 1,6 km (VE2) päähän Hanhisuon-Saunasuon soidensuojeluohjelma-alueesta. Alueen läheisyyteen esitetään 1–2 tuulivoimalaa, jotka ovat vaihtoehdossa VE1 voimalat nro 9.1 ja 12 sekä VE2:ssa voimala nro 9.2. Tuulivoimalat toteutetaan saman huoltotien varteen, joka suuntautuu tuulivoimaloista lounaaseen, ts. poispäin Hanhisuon-Saunasuon alueesta. Metsähallitus katsoo, että YVA-selostuksessa tunnistetaan Hanhisuon-Saunasuon keskeiset linnustoarvot ja lajit, joihin tuulivoimahanke voi vaikuttaa ihmistoiminnasta aiheutuvien häiriötekijöiden sekä mahdollisten törmäys- ja välttelyvaikutusten kautta. YVA-selostuksen mukaan hankkeen melu- ja välkevaikutukset ulottuvat laajasti Hanhisuon-Saunasuon alueelle, minkä lisäksi hankkeella arvioidaan olevan mm. merkittäviä vaikutuksia alueella esiintyvään salassa pidettävään lajiin.

Metsähallitus huomauttaa, että vaikka YVA-selostuksessa hankkeesta todetaan aiheutuvan vaikutuksia Saunasuon-Hanhisuon linnustoon, ei YVA-selostuksessa esitetä muutoksia hankesuunnitelmaan vaikutusten lieventämiseksi. Sen sijaan vaikutusten lieventämiseksi tarkastellaan ainoastaan tuulivoimaloiden rakentamiseen ja käyttöön liittyviä toimenpiteitä, kuten mm. töiden ajoittamista, voimaloiden värityksen muuttamista jne. Metsähallitus toteaa, että tehokkain tapa tuulivoimahankkeen linnustovaikutusten lieventämiseen on voimaloiden sijoittelusuunnitelman muuttaminen, jolla vaikutuksia aiheuttavat tuulivoimalat poistetaan tai sijoitetaan uudelleen.

Metsähallitus esittää Saunasuon-Hanhisuon alueeseen kohdistuvien vaikutusten ehkäisemiseksi tuulivoimalan nro 12 (VE1) poistamista sekä voimalapaikan nro 9.2 (VE2) siirtämistä lounaaseen lähemmäs voimalapaikkaa 9.1 (VE1) tai Heinisuonojan lounaispuolelle. Lisäämällä tuulivoimaloiden etäisyyttä suoalueesta pystytään rajoittamaan hankkeesta em. suoalueeseen kohdistuvia häiriövaikutuksia sekä ehkäisemään suoalueen ulkopuolella saalistamassa käyvien lajien törmäysriskejä. Näillä muutoksilla myös hankkeen edellyttämä huoltotie pystytään rajaamaan kauemmas suoalueesta.

Metsähallitus lausuu hankkeen vaikutuksista salassa pidettävään lajiin liitteessä 1 (salassa pidettävä, liite toimitetaan vain viranomaiskäyttöön).

Sähkönsiirron vaikutukset valtion suojelu- ja suojeluun varattuihin alueisiin

Hankkeessa tuulivoimaloiden liittämiseksi sähköverkkoon tarkastellaan kolmea vaihtoehtoa, joista kaksi (SVE1, SVE3) toteutetaan ilmajohtolla ja yksi (SVE2) maakaapelilla. Metsähallitus huomauttaa, että kaikki sähkönsiirtovaihtoehdot edellyttävät pitkiä sähkönsiirtoyhteyksiä, mikä lisää edelleen mm. luonnonympäristöjen pirstoutumista tuotantoalueen ympäristössä.

Suunniteltujen sähkönsiirtoreittien läheisyyteen sijoittuu useita suojeluohjelma- ja Natura-alueita (mm. Saunasuo-Hanhisuo, Seitsemänlamminsuo-Korpisuo, Heinisuo, Pormestarinsuo). Metsähallitus huomauttaa, että hankkeen ilmajohtovaihtoehdot (VE1, VE3) on suunniteltu siten, että ne kulkevat useassa kohdassa alle 500 metrin etäisyydellä luonnonsuojelullisesti arvokkaista alueista. Vaikka voimajohtokäytävä on sijoitettu em. kohteiden ulkopuolelle, tulee voimajohdon toteuttaminen todennäköisesti vaikuttamaan alueiden linnustoon törmäysriskien sekä häiriövaikutusten lisääntymisen kautta. Suojeluohjelma- ja Natura-alueiden läheisyyden vuoksi Metsähallitus katsoo, että hanketta tulisi viedä eteenpäin maakaapelivaihtoehdolla (erityisesti vaihtoehto SVE2) sen pienempien maisema-, luonto- ja linnustovaikutusten vuoksi.

Sähkönsiirtovaihtoehtoa SVE1 on muutettu YVA-ohjelman jälkeen siten, ettei ilmajohtokäytävä kulje Pormestarinsuon vanhojen metsien suojeluohjelmaan kuuluvan ja suojeluun varatun alueen kautta. Metsähallitus huomauttaa, että Pormestarinsuon suojeluun varattu alue on vanhojen metsien suojeluohjelmaan kuuluvaa aluetta laajempi ja se ulottuu uudessa linjausvaihtoehdossakin ainoastaan 40 metrin päähän voimajohtolinjasta. Koko Metsähallituksen hallinnassa oleva alue (kiinteistöt 109-420-8-218, 109-420-8-233 ja 109-420-8-232) tullaan perustamaan lakisääteiseksi luonnonsuojelualueeksi.

YVA-selostuksen mukaan luonto- tai liito-oravaselvityksiä ei YVA-menettelyn aikana päivitetty vaihtoehdon SVE1 päivitetyn linjauksen osalta. Myöskään voimajohtokäytävän sijoittumista suhteessa suojeluun varattuun alueeseen ei YVA-selostuksessa yksityiskohtaisesti kuvata, minkä vuoksi esimerkiksi reunavaikutuksen ulottumista suojeluun varatulle alueelle ei ole mahdollista YVA-selostuksen perusteella arvioida. Ottaen huomioon alueen sijoittumisen voimajohtokäytävän välittömään läheisyyteen sekä mm. Pormestarinsuon alueelta tunnetut liito-oravahavainnot, tulee voimajohdon luonto- ja liito-oravavaikutusten arviointia täydentää hankkeen jatkosuunnittelussa Pormestarinsuon osalta, mikäli hankkeen suunnittelua jatketaan vaihtoehdon SVE1 osalta. Metsähallituksen katsoo, että jatkosuunnittelussa tulisi arvioida myös voimajohtokäytävän ohjaamista edelleen

pohjoiseen suojavyöhykkeen kasvattamiseksi Pormestarinsuon suojeluun varattuun alueeseen.

Yhteisvaikutukset

Yhteisvaikutusten osalta YVA-selostuksessa nostetaan esiin tuotantoalueen itäpuolelle sijoittuva Rengon Isosaaren tuulivoimahanke ja sen yhteisvaikutukset Niinimäen hankkeen kanssa. Metsähallitus ei ole lausunut Rengon Isosaaren tuulivoimahankkeesta eikä Metsähallituksella siten ole yksityiskohtaista tietoa hankkeesta tai sen arvioiduista vaikutuksista.

Metsähallitus toteaa, että toteutuessaan Rengon Isosaaren tuulivoimahanke sekä Niinimäen ilmajohtokäytävä SVE1 rajaavat Seitsemänlamminsuon-Korpilamminsuon soidensuojeluohjelma- ja Natura-alueita (FI0339004, SAC) sekä pohjoisesta että lännestä. Seitsemänlamminsuon-Korpilamminsuon alueen lajistoon kuuluvat mm. liito-orava (LuD II laji) sekä ihmistoiminnan häiriövaikutuksille alttiita lintulajeja (mm. kaakkuri, salassa pidettävä laji). Jos Isosaaren tuulivoimahankkeen ja Niinimäen sähkönsiirtovaihtoehdon SVE1 suunnittelua jatketaan, tulee hankkeiden vaikutukset Seitsemänlamminsuon-Korpilamminsuon alueen lajistoon arvioida nykyistä yksityiskohtaisemmin. Erityisesti yhteisvaikutusten arvioinnissa korostuvat Rengon Isosaaren tuulivoimahankkeen vaikutukset

Lausunnon valmistelusta on vastannut maankäytön erityisasiantuntija Asko Ijäs Metsähallituksen luontopalveluista.

Turussa 23.4.2024

Mikael Nordström

Asiointijohtaja

Metsähallitus, luontopalvelut

Liitteet: 1. Metsähallituksen lausunto Niinimäen tuulivoimahankkeen vaikutuksista salassa pidettävään lajiin

Tiedoksi Metsähallitus

PIRKANMAAN MAAKUNTAMUSEO

23.04.2025 DIAR: 216/2025

Hämeen ELY-keskus
Kirjaamo
PL 29
15141 Lahti

kirjaamo.hame@ely-keskus.fi

Lausuntopyyntönnä 21.2.2025

HÄMEENLINNA, HATTULA, NIINIMÄEN TUULIVOIMAHANKE, YMPÄRISTÖVAIKUTUSTEN ARVIOINTIMENETTELY (HAMELY/483/2023)

Pirkanmaan maakuntamuseolta pyydetään lausuntoa Hattulan kuntaan suunnitella olevasta Niinimäen tuulivoimahankkeesta. Hankealueelle suunnitellaan enintään 12 tuulivoimalan rakentamista. Suunniteltujen voimaloiden napakorkeus on maksimissaan 200 m ja pyyhkäisykorkeus enintään 300 m. Arviointimenettelyssä tarkastellaan seuraavia vaihtoehtoja: hanketta ei toteuteta (VE0) tai toteutetaan enintään 12 (VE1) tai yhdeksän tuulivoimalan hanke (VE2). Yhtä aikaa YVA-menettelyn kanssa on käynnistetty tuulivoimaosayleiskaavan laatiminen Hattulan Niinimäen alueelle. Ympäristövaikutusten arviointi ja kaavoitus etenevät samanaikaisesti mutta erillisinä menettelyinä.

Hanke sijoittuu Kanta-Hämeen alueellisena vastuumuseona toimivan Hämeenlinnan kaupunginmuseon toimialueelle, mutta sillä on vaikutuksia myös Pirkanmaalle. Pirkanmaalla alueellisena vastuumuseona toimii Pirkanmaan maakuntamuseo, joka ottaa hankkeeseen kantaa omalle vastuualueelleen kohdistuvien vaikutusten osalta. Pirkanmaan maakuntamuseo on antanut lausunnon hankkeen ympäristövaikutusten arviointiohjelmasta (DIAR: 301/2024). Lausunnossaan maakuntamuseo toi esiin hankkeen vaikutusalueella sijaitsevat maakunnallisesti ja valtakunnallisesti arvokkaat kulttuuriympäristökohteet ja -alueet sekä antoi alustavia ohjeita hankkeen niihin kohdistuvien vaikutusten arvioimiseksi.

Hanketta varten on nyt laadittu *Hattulan Niinimäen tuulivoimahanke - Maisema- ja kulttuuriympäristöselvitys* (A-Insinöörit Suunnittelu Oy, 2025). Selvityksen mukaan vaihtoehtojen VE 1 ja VE2 välillä ei arvioiduilla osin ole merkittäviä eroja maisemaan ja kulttuuriympäristöihin kohdistuvien vaikutusten osalta. Hanketta on tarkoitus jatkaa niin, että alueelle toteutettaisiin 12 tuulivoimalaa. Pirkanmaalta selvityksessä on huomioitu Sääksmäen-Tarttilan valtakunnallisesti arvokas maisema-alue sekä sen alueella sijaitseva Historiallisen Sääksmäen valtakunnallisesti merkittävä rakennettu kulttuuriympäristö. Viimeksi mainitun arvoalueen osalta on kiinnitetty huomiota erityisesti Jutikkalan kartanon osa-alueeseen, joka sijoittuu alle 22 km:n etäisyydelle hankealueesta eli hankkeen ulommalle vaikutusalueelle. Näkyvyysalueanalyysien mukaan tuulivoimalat näkyvät Valkeakoskella erityisesti Vanajaveden yli Sääksmäen ja Mälkiäisten väliselle alueelle sekä Valkeakosken eteläosiin, Tarttilan ja Munteen alu-

PIRKANMAAN MAAKUNTAMUSEO Museokeskus Vapriikki,

Alaverstaanraitti 5, 33101 Tampere. Puh. 040 6730784. Fax: 03 5656 5141

Sähköposti: pirkanmaan.maakuntamuseo@tampere.fi www.vapriikki.fi

eelle. Rapolan muinaislinnalta Rautunselälle avautuvaan maisemaan tuulivoimaloilla ei ole vaikutusta, mitä Pirkanmaan maakuntamuseo pitää erityisen myönteisenä.

Maisema- ja kulttuuriympäristöselvityksessä on merkittäviä puutteita, sillä siinä ei ole lainkaan huomioitu Pirkanmaan maakunnallisesti arvokkaita rakennettuja ympäristöjä ja maisemia, vaikka vastaavalla etäisyydellä Kanta-Hämeen puolella sijaitsevat maakunnallisesti merkittävät arvot on huomioitu. Pirkanmaan maakuntamuseo viittasi aiemmassa lausunnossaan näiden arvoalueiden selvityksiin, joita ovat *Kulttuurimaisemat 2016. Pirkanmaan maisemallisesti ja kulttuurihistoriallisesti arvokkaat maatalousalueet* (Pirkanmaan liitto); *Pirkanmaan maakunnallisesti arvokkaat rakennetut kulttuuriympäristöt 2016* (Pirkanmaan liitto) sekä *Pirkanmaan maakunnallisesti arvokkaiden maisema-alueiden päivitysinventointi: ehdotus maakunnallisiksi maisema-alueiksi 2013* (Pirkanmaan liitto). Pirkanmaan maakuntamuseo muistuttaa, että yhteysviranomaisen on YVA-ohjelmasta antamassaan lausunnossa todennut, että *kuvasovitteiden laadinnassa ja kulttuuriympäristövaikutusten arvioinnissa tulee ottaa huomioon Kanta-Hämeen alueellisen vastuumuseon ja Pirkanmaan maakuntamuseon lausunnot*. Toistaiseksi Pirkanmaan maakuntamuseon lausunto on jätetty suurelta osin huomioimatta.

Maakuntamuseo totesi lausunnossaan, että Sääksmäen-Tarttilan valtakunnallisesti arvokkaan maisema-alueen ulkopuolella sijaitsevat seuraavat, hankkeen tarkastelualueelle sijoittuvat arvoalueet, jotka tulee huomioida YVA-prosessissa: *Kurvolan-Lontilanjoen kulttuurimaisema, Tarpianjoen kulttuurimaisema, Kokon kulttuurimaisema, Laukeelan kulttuurimaisema, Sontulan-Järviön-Sotkian-Kurisjärven kulttuurimaisema, Tyrisevän-Teristen kulttuurimaisema, Rätön kulttuurimaisema, Huhti, Toijalan aseman ympäristö ja asuinalue, Toijalan tapettitehtaat ja keskustan kylät - alueen osat Toijalan kylä ja Nahkialan kylä, Rätön kartano, Arolan kartano, Chymoksen tehdasalue, Toijalan tapettitehtaat ja keskustan kylät/ Tapettitehtaiden alue, Toijalan aseman ympäristö ja asuinalue/Oluttehtaan kellari, Toijalan aseman ympäristö ja asuinalue/Laaksolan lastenkoti, Akaan kirkon ja torin ympäristö, Akaan kirkon ja torin ympäristö/Uusi hautausmaa sekä Ikaalan pihapiiri.*

Lisäksi Sääksmäen-Tarttilan valtakunnallisesti arvokkaalla maisema-alueella sijaitsevat maakunnallisesti arvokkaat rakennetun ympäristön ja maiseman arvoalueet *Tarttilan-Munteen-Linnaisten kulttuurimaisema, Jutikkalan kulttuurimaisema, Ritvalan-Ikkalan kulttuurimaisema, ja Sääksmäen-Huittulan kulttuurimaisema*. Lisäksi maisema-alueen ulkopuolella alle 30 kilometrin päässä hankealueesta sijaitsevat *Haukulan-Mälkiäisen kulttuurimaisema* sekä todennäköisesti *Liuttulan-Vedentaan kulttuurimaisema*.

Tuulivoimalat näkyisivät edellä mainituista maakunnallisista arvoalueista ainakin Ritvalan-Ikkalan kulttuurimaisemaan, Sääksmäen-Huittulan kulttuurimaisemaan sekä Sontulan-Järviön-Sotkian-Kurisjärven kulttuurimaisemaan. Huittulan ja Ritvalan väliseltä alueelta on laadittu havainnollistus, joka kuvaa tuulimyllyjen näkymistä Vanajaveden yli. Havainnollistuksen mukaan tuulimyllyjen lavat tulisivat pyörähtäessään näkymään puuston yli Vanajaveden pohjoisrannoille. Koska alue on hankkeen kaukovaikutusalueella, maiseman arvoihin kohdistuvien vaikutusten arvioidaan selvityksessä olevan vähäisesti kielteisiä. Koska Sontulan-Järviön-Sotkian-Kurisjärven kult-

tuurimaisemaa ei ole huomioitu osana maisema- ja kulttuuriympäristöselvitystä, hankkeen vaikutusta siihen ei voida arvioida. On myös hyvin mahdollista, että tuulimyllyillä olisi vaikutuksia joillekin muillekin Pirkanmaan maakunnallisista kulttuuriympäristön arvoalueista. Nyt arvioidut vaikutukset ovat kulttuuriympäristön arvojen osalta hyväksyttävissä.

Pirkanmaan maakuntamuseo toteaa, että maisema- ja kulttuuriympäristöselvitystä (liite 6.), Taulukkoa RKY- ja MRKY-kohteista (liite 7.) sekä YVA-selostusta tulee täydentää Pirkanmaan maakunnallisesti arvokkaiden rakennetun ympäristön ja maiseman arvoalueiden ja -kohteiden osalta. Täydennystyön tulosten perusteella tulee myös arvioida uusien kuvasovitteiden tarvetta. Vasta tämän jälkeen hankkeen kulttuuriympäristöön kohdistuviin vaikutuksiin voidaan ottaa tarkemmin kantaa.

Kulttuuriympäristöpäällikkö

Anna Lyyra-Seppänen

Tutkija

Anna-Leena Lehto

Tiedoksi: Museovirasto/Kulttuuriympäristöpalvelut; Pirkanmaan ELY-keskus/Y-vastuualue/Yhdyskunnat ja luonto; Pirkanmaan liitto

A-LL/kl/mm/a-II/kml

Hämeen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus
PL 29
15141 LAHTI

Viite Lausuntopyyntönnä 21.2.2025, HAMELY/482/2023

Niinimäen tuulivoimahanke, Hattula, Hämeenlinna, ympäristövaikutusten arviointimenettely (YVA)

Niinimäen Tuulivoima Oy on toimittanut Hämeen ELY-keskukseen ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetun lain mukaisen arviointiselostuksen Hattulan kuntaan suunnitteilla olevasta Niinimäen tuulivoimahankkeesta. Hämeen ELY-keskus on pyytänyt kalatalousviranomaiselta lausuntoa ympäristövaikutusten arviointiselostuksesta.

Kalatalousviranomaisen yhtyy arviointiselostuksen päätelmiin siitä, että Heinsuonoja on kalataloudellisesti vähämerkityksellinen, ja rakennusvaiheen tai toiminnan lopettamisen tuomat ongelmat kiintoaineen ja ravinnepitoisuuden väliaikaisen kasvun osalta alapuoliseen Takajärveen vain vähäisen kielteisiä. Takajärven kuormitus kasvaa hetkellisesti, mutta jos vaikutus ei muuta sen tilaluokitusta edes kalatalouden kannalta heikompaan suuntaan, niin rakentamisella ei aiheuteta merkittäviä vaikutuksia uhanalaiseen taimeneen Alajoessa tai Jokilanjoessa. Samoin vaikutukset uhanalaiseen taimeneen Renkajoessa ovat vain vähäisiä. Vähäisen kielteiset vaikutukset kuitenkin edellyttävät arviointiselostuksessa esitytettjä vesieliöstöön kohdistuvien vaikutusten lieventämistoimia.

Erityisenä huomiona kalatalousviranomaisen nostaa esille sen, että normaalitoiminta esitetystä huolimatta aiheuttaa kielteisiä vaikutuksia vesieliöstölle, mikäli sähkönsiirtoratkaisun toteutuksessa ei huomioida puuston tuomaa varjostusta erityisesti koskialueilla. Jotta normaalitoiminnalla ei olisi vaikutuksia vesieliöihin, se edellyttäisi sähkönsiirtoratkaisun osalta ilmajohdon käyttöä niin, että se ei virtaveden ylitysten osalta kohdistu koskialueille siten, että virtavesieliöstölle varjostusta ja suojaa tuovaa puustoa joudutaan säännöllisesti poistamaan. Käytännössä tämä tarkoittaa usein siltarakenteisiin kiinnitettävää ratkaisua, muutoin kielteiset vaikutukset uhanalaiselle taimenelle eivät jää vähäisiksi.

Tämä asiakirja on sähköisesti hyväksytty viraston sähköisessä asianhallintajärjestelmässä. Asian on esitellyt kalastusbiologi Ilkka Vesikko ja hyväksynyt johtava kalatalousasiantuntija Jorma Kirjavainen. Merkintä sähköisestä hyväksymisestä on asiakirjan viimeisellä sivulla.

Tämä asiakirja POSELY/992/2024 on hyväksytty sähköisesti / Detta dokument POSELY/992/2024 har godkänts elektroniskt

Hyväksyjä Kirjavainen Jorma 28.03.2025 10:50

Esittelijä Vesikko Ilkka 28.03.2025 10:48

07.05.2025

BV8215
574/10.02/2025

Hämeen ELY-keskus

PL 29
15141 LAHTI

1. Hämeen ELY-keskuksen lausuntopyyntö, 21.2.2025 /BV4620
2. HAMELY/483/2023
3. Puolustusvoimien lausunto YVA-ohjelmasta, 26.4.2024 /BU8590

NIINIMÄEN TUULIVOIMAHANKKEEN YMPÄRISTÖVAIKUTUSTEN ARVIOINTISELOSTUS, HATTULA JA HÄMEENLINNA

Hämeen ELY-keskus on 1. viiteasiakirjalla pyytänyt Puolustusvoimien lausunnon Niinimäen tuulivoimahankkeen ympäristövaikutusten arviointiselostuksesta (2. viite).

YVA-selostuksen mukaan hankkeen tarkoituksena on mahdollistaa enintään 12 tuulivoimalan rakentaminen Hattulan kunnan alueelle. Tuulivoimaloiden kokonaiskorkeus maanpinnasta on enintään 300 metriä ja yksikköteho enintään 10 MW. Hankkeen pinta-ala on 1 032 hehtaaria.

Hankkeen ulkoiselle sähkönsiirrolle YVA-menettelyssä tarkastellaan 110 kV:n maakaapelia tai ilmajohtoa, joiden pituus on noin 12-16 kilometriä. Tarkasteltavat kolme sähkönsiirtoreittiä sijoittuvat Hattulan kunnan ja Hämeenlinnan kaupungin alueille ja liittyvät valtakunnanverkkoon Moreenin sähköasemalla tai Hämeenlinnan rengasverkon luoteiskulmassa.

Puolustusvoimien lausunto YVA-selostuksesta

Ympäristövaikutusten arvioinnissa on käsitelty hankkeen vaikutuksia Puolustusvoimien toimintaan. YVA-selostuksen luvun 25.3. (Vaikutukset Puolustusvoimien toimintaan) mukaan Puolustusvoimat on antanut hankkeesta myönteisen lausunnon, mutta voimalapaikat ovat osittain muuttuneet lausunnosta, joten lausuntoon haetaan mahdollisesti päivitystä lopullisen suunnitelman mukaan. Puolustusvoimat muistuttaa, että ajantasaisiin hanketietoihin (tuulivoimaloiden lukumäärä, maksimikokonaiskorkeus, koordinaatit) perustuva, myönteinen Pääesikunnan hyväksyttävyySLausunto tulee saada ennen rakentamisluvan perusteena käytettävän kaavan hyväksymistä.

YVA-selostuksen mukaan sähkönsiirtovaihtoehtoja 3 ja 4, jotka YVA-ohjelmassa sijoittuivat Puolustusvoimien alueille, on muutettu YVA-ohjelmasta saatujen lausuntojen pohjalta. YVA-selostuksen luvun 25.3. (Vaikutukset Puolustusvoimien toimintaan) mukaan vaihtoehto 4:stä on

luovuttu ja vaihtoehto 3:n reittiä muutettu niin että se ohittaa Puolustusvoimien alueen eteläpuolelta. YVA-selostuksen Liitteen 1. (Tarkka kartta voimajohdoista, Niinimäen tuulivoimahanke) mukaan ilmajohto SV3 kulkee suoraan Puolustusvoimien alueen rajalla ja puolet johtoaukeasta sijoittuu Puolustusvoimien alueelle.

Puolustusvoimat on aiemmin YVA-ohjelmasta antamassa lausunnossaan (3. viite) todennut, että voimalinjan tai johtoaukean sijoittaminen Puolustusvoimien alueelle rajoittaisi Puolustusvoimien toiminta- ja kehittämismahdollisuuksia. Puolustusvoimat lisää aiemmin lausuttuun, että Puolustusvoimien toiminta ja toiminnan vaikutukset ulottuvat myös Puolustusvoimien alueen ulkopuolelle. Näin ollen Puolustusvoimat toteaa, että sähkönsiirtovaihtoehto 3:n sijainti Puolustusvoimien alueen rajalla ja johtoaukean sijainti osin Puolustusvoimien alueella rajoittaisi Puolustusvoimien toiminta- ja kehittämismahdollisuuksia. Puolustusvoimat ei pidä YVA-selostuksessa esitettyä sähkönsiirtovaihtoehtoa 3 toteuttamiskelpoisena ilman tarkempaa selvitystä ja tarvittavia linjausmuutoksia.

Yhteystiedot

2. Logistiikkarykmentti vastaa Puolustusvoimien alueidenkäytön edunvalvonnasta Kanta-Hämeen alueella. Lausuntopyynnöt ja kutsut neuvotteluihin tulee lähettää sähköpostilla kirjaamo.2logr@mil.fi tai 2. Logistiikkarykmentin esikunta (2LOGRE), PL 1000, 20811 TURKU.

Rykmentin komentajan sij.
Komentaja

Heikki Rahikainen

Kiinteistöpäällikkö
Diplomi-insinööri

Maiju Kiviluoma

Tämä asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu.

LIITTEET

JAKELU

TIEDOKSI

PSPR

Hämeen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus
PL 29
15141 LAHTI
kirjaamo.hame@ely-keskus.fi

Lausuntopyyntö HAMELY/483/2023

**Uudenmaan ELY-keskuksen Liikenne ja infrastruktuuri -vastualueen lausunto
koskien Niinimäen Tuulivoima Oy, Niinimäen tuulivoimahanke, YVA-menettely,
Hattula, Hämeenlinna**

Hämeen ELY-keskus on pyytänyt lausuntoa Uudenmaan ELY-keskuksen Liikenne ja infrastruktuuri -vastuualueelta koskien Niinimäen Tuulivoima Oy:n ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetun lain mukaista arviointiselostusta Hattulan kuntaan suunnitteilla olevasta Niinimäen tuulivoimahankkeesta. Arvioitavasta hankkeesta on kaksi varsinaista vaihtoehtoa, sekä ns. nollavaihtoehto. Arvioitavat vaihtoehdot ovat:

VE0: Tuulivoimaloita ja niiden sähkönsiirtoa ei toteuteta.

VE1: Hankealueelle rakennetaan 12 uutta 6–10 MW voimalaa, joiden kokonaisteho on korkeintaan 120 MW.

VE2: Hankealueelle rakennetaan 9 uutta 6–10 MW voimalaa, joiden kokonaisteho on korkeintaan 90 MW.

Molemmissa vaihtoehdoissa tuulivoimaloiden napakorkeus on maksimissaan 200 metriä, roottorin halkaisija noin 200 metriä ja voimaloiden pyyhkäisykorkeus enintään 300 metriä. Hankealueen koko vaihtoehdoissa on n. 1032 hehtaaria.

Edellä kuvattujen vaihtoehtojen lisäksi sähkönsiirron osalta tarkastellaan kolmea toteutusvaihtoehtoa. Näistä vaihtoehdoista kaksi on suunniteltu toteutettavan ilmajohtona. Sähkönsiirron vaihtoehdot ovat:

SVE1: 110 kV ilmajohtoyhteys Moreenin sähköasemalle.

SVE2: 110 kV maakaapeliyhteys Hämeenlinnan rengasverkon luoteiskulmaan yyhdyntie 2855 eteläpuolelle.

SVE3: 110 kV ilmajohtoyhteys Hämeenlinnan rengasverkon pohjoisosaan Hirvilammentien varteen.

Kunkin sähkönsiirtoreitin vaikutukset on arvioitu perustuen VE2 mukaiseen pisimpään toteutusvaihtoehtoon.

YVA-selostuksessa on tunnistettu kattavasti hankkeen liikenteellisiä teemoja sekä tuotu ilmi erityisesti rakentamisvaiheen aikaisia matkatuotoksia ja -vaikutuksia niin tuulivoimaloita koskevien kuin sähkönsiirtoreittivaihtoehtojen osalta. Selostuksessa on tuotu ilmi, miten hankkeen vaikutuksia liikenteeseen ja liikkumiseen on arvioitu. Selostuksen mukaan aineistona on käytetty Väyläviraston aineistoja muun muassa tieliikenteen liikennemääriä, päällysteiden kuntoa sekä tiesuunnitelmia ja -hankkeita koskien. Hankkeelle on selostuksen mukaan laadittu liikenneselvitys (Vuorsola 2023), jossa on esitetty alustava erikoiskuljetusten reitti sekä tarvittavat muutokset tieinfraassa. Uudenmaan ELY-keskus huomauttaa, ettei kyseinen selvitys ole ollut saatavilla hankkeen YVA-selostuksen liiteaineistossa, joten selvitystä ja sen laajuutta tai tarkoituksenmukaisuutta ei ole ollut mahdollista lausuntovaiheessa arvioida.

Selostuksessa käsitellään muun muassa tarvittavia muutoksia tieinfraassa kappaleessa 18.5.2 Tiestö, mutta selostuksen parannustarpeet on esitetty jokseenkin suurpiirteisesti todeten, ettei esimerkiksi yhdystie 13663 ja yhdystie 2855 kunto ole riittävä ylläpitämään merkittävää raskaan liikenteen lisäystä, jolloin tieosuuksille vaaditaan tehtäväksi parannustoimia. Tarvittavia parannustoimia ja niiden laajuutta onkin syytä jatkosuunnittelussa täsmentää, joskin Uudenmaan ELY-keskus pitää myönteisenä sitä, että parannus- ja toimenpidetarpeita on tunnistettu jo varhaisessa vaiheessa. Lisäksi Selostuksen mukaan tuulivoimaosien kuljetusten reitillä on yhteensä viisi kohdetta, jotka luokitellaan haastavuudeltaan haastaviksi tai monimutkaisiksi, ja nämä on tuotu ilmi taulukossa 69.

Hankkeen liikenteellisten vaikutusten epävarmuustekijöitä on myös käsitelty selostuksessa, jossa todetaankin arvioinnin sisältävän oletuksia, jotka vaikuttavat arvioinnin lopputulokseen. Liikennemäärät rakentamisvaiheessa perustuvat arvioihin tuulivoimaloiden toteutuksesta, ja todelliset liikennemäärät rakentamisen aikana voivatkin vaihdella arvioidusta. Selostuksessa todetaan, että tässä vaiheessa suunnittelua ei vielä tiedetä, mistä rakentamisessa tarvittavat muut materiaalit, kuten betoni, sora ja hiekka tuodaan ja miten kuljetus teille tapahtuu. Tältä osin liikenteellisten vaikutusten arviointia tulee täydentää hankkeen jatkosuunnittelun edetessä edistettävän toteutusvaihtoehdon mukaisesti. Maa-aines- ja betonikuljetuksilla on erikoiskuljetusten lisäksi merkittävä vaikutus liikenteen näkökulmasta erityisesti tilanteessa, jossa maa-aines- ja betonikuljetukset tulevat hankealueen ulkopuolelta matkatuotosten määrän kasvaessa, minkä lisäksi tämä vaikuttaa mm. kuljetusten tuottamiin päästömääriin.

Uudenmaan ELY-keskus kiinnittää huomiota lausunnossaan myös siihen, että selostuksen mukaan liikennevaikutusten suuruutta

arvioitaessa on kuormien määrää laskettu betoni- ja raudoitusteräskuormat huomioiden, mutta nämä arviot jättävät epäselväksi sen, onko laskelmissa huomioitu maa-aines- ym kuljetuksia, mistä johtuen taulukossa 67 ja 68 esitetyt prosentuaaliset liikennemäärien lisäykset jäävät Uudenmaan ELY-keskuksen näkemyksen mukaan epävarmaksi. Lisäksi selostuksen mukaan henkilöliikenteen vähäisyydestä johtuen liikenteen kasvun tarkastelu koskee kokonaisuudessaan vain raskaan liikenteen kasvua. Uudenmaan ELY-keskuksen mukaan liikenteellisten vaikutusten arvioinnissa tulisi kuitenkin ottaa huomioon myös liikenteen kokonaismäärät.

Uudenmaan ELY-keskus lisäksi huomauttaa, että hankkeen liikenteellisiä vaikutuksia arvioitaessa on syytä tunnistaa ja huomioida mahdolliset vaikutukset kevyen liikenteen yhteyksiin ja tunnistaa ne kohdat, joissa hankkeella voi olla vaikutusta näiden liikenneturvallisuuteen kuljetusreittien varrella.

Sähkönsiirtoreittejä suunnittelua koskien Uudenmaan ELY-keskuksen näkökulmasta on myönteistä, että kaapeleiden ja johtojen sijoittamista koskien tullaan huomioimaan annetut ohjeet koskien johtojen ja rakenteiden sijoittamista maantien tiealueille.

Maankäytön ja liikenteen asiantuntija Elina Leukkunen

Kokousaika	ma klo 16.00 – 17.20	
Kokouspaikka	Rantahotelli Waltikka, Hakalantie 6, Valkeakoski	
Päätöksentekijät	Franssila Mikko Järvinen Pekka Nurmo Mikko Karppila Ulla Erola Marko Heikkinen Marja Hänninen Pia Pulla Sari Siika-aho Auri Takku Tapio Weckström Anna	puheenjohtaja I varapuheenjohtaja II varapuheenjohtaja jäsen jäsen, esteellinen klo 16.02-16.13 jäsen jäsen jäsen, esteellinen § 86, klo 16.57-16.59 jäsen jäsen jäsen
Muut osallistujat	Kumlander Joni Hyvärinen Sami Valkama Marjo Vuorinen Venla Nyrhilä Aapeli Uschanoff Minna Laukkanen Anne Koivisto Janita Kanerva Outi	kv:n puheenjohtaja kv:n I varapuheenjohtaja kv:n II varapuheenjohtaja nuorisovaltuuston edustaja nuorisovaltuuston edustaja kaupunginjohtaja hallintojohtaja, sihteeri hr- ja kehittämisjohtaja kaavoitusarkkitehti klo 16.00-16.25
Poissa olleet	Selkee Antti	jäsen
Laillisuus ja päätös- valtaisuus	Todettiin	
Käsitellyt asiat	§:t 76-91	
Allekirjoitukset	Puheenjohtaja	Sihteeri
	Mikko Franssila	Janita Koivisto
Pöytäkirjan tarkastus Aika ja paikka	Pöytäkirja allekirjoitetaan viimeistään 22.04.2025, Valkeakoski	
Allekirjoitukset	Pekka Järvinen	Mikko Nurmo

Pöytäkirja yleisesti
nähtävänä

Pöytäkirja siihen liitettyine oikaisuvaatimusohjeineen ja
valitusosoituksineen pidetään tarkastamisen jälkeen nähtävänä
kaupungin verkkosivuilla 23.04.2025 siten kuin kuntalain 140 §:ssä
tarkemmin säädetään.

Aika ja paikka

Valkeakoski, allekirjoitettu sähköisesti

Todistaa

hallintojohtaja Anne Laukkanen

Dno VLK/589/00.04.00/2025

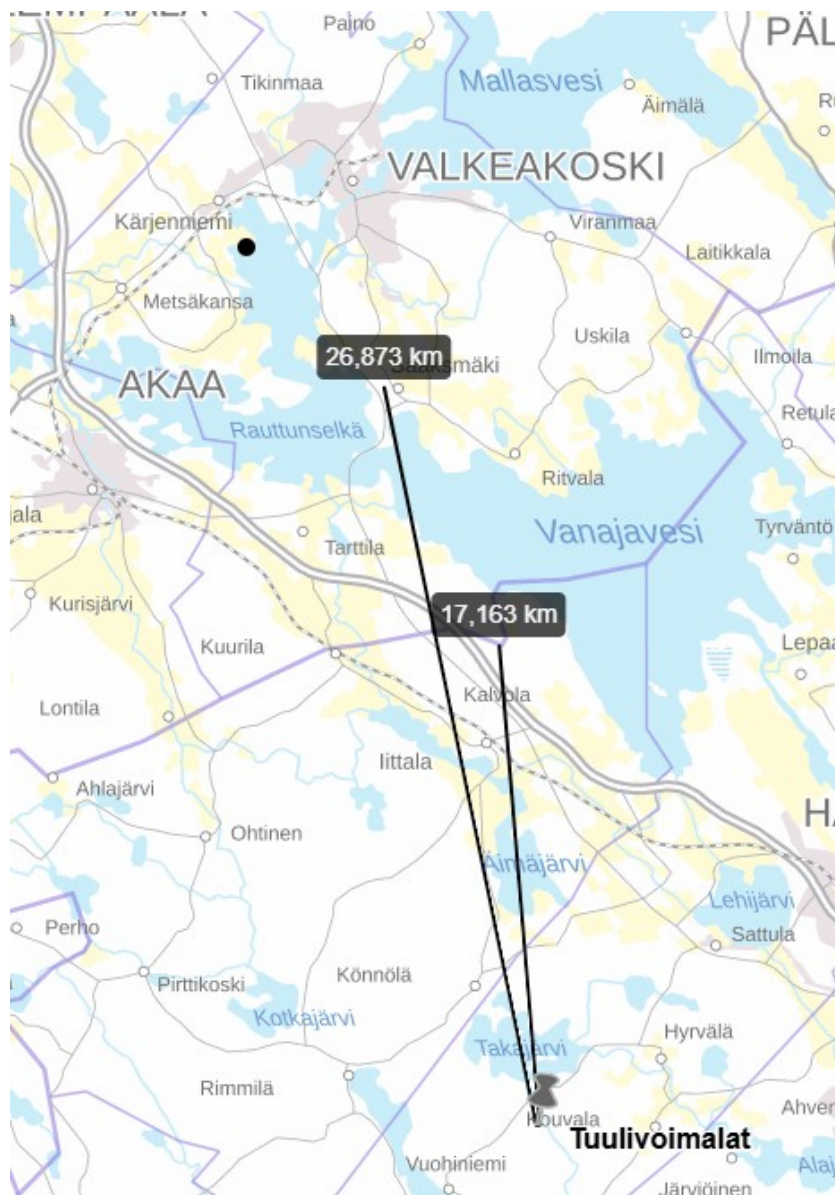
§ 83 **Lausunto: Hattula, Niinimäen tuulivoimahankkeen yleiskaavaluonnokseen sekä ympäristövaikutusten arviointiselostukseen**

KH 14.4.2025

§ 83

Valkeakosken kaupungilta pyydetään lausuntoa Hattulan Niinimäkeen suunniteltavan tuulivoimahankkeen osayleiskaavasta sekä ympäristövaikutusten arviointiselostuksesta. Kaavan tavoitteena on tutkia 12 tuulivoimalan sijoittamista alueelle. Voimaloiden suurin sallittu kokonaiskorkeus olisi 300 metriä.

Niinimäen tuulivoimapuisto sijoittuisi lähimmillään noin 17 km päähän Valkeakosken etelärajasta ja noin 27 km päähän Rapolanharjasta.

Hankkeen vaikutukset Valkeakoskelle

Hankkeen vaikutukset Valkeakosken kaupungille muodostuvat lähinnä mahdollisista maisemallisista vaikutuksista. Ympäristövaikutusten arviointiselostuksen liitteessä 6 on selvitetty hankkeen vaikutuksia maisemaan ja kulttuuriympäristöihin. Selvityksen sivulla 7 on luokiteltu maisemavaikutukset lähivai-
kutusalueesta teoreettiseen maksiminäkyvyysalueeseen.

**Taulukko 1. Niinimäen tuulivoimahankkeen maisemavaikutusten arvioinnissa hyödyn-
nettävät etäisyysvyöhykkeet.**

Tuulivoima-alue ja sen välitön ympäristö	0–2 km voima- loista	• välittömät vaikutukset maisemaan
Lähivaikutusalue	noin 2–9 km voimaloista	• alue, jolla visuaaliset vaikutukset voivat olla niin merkittäviä, että ne voivat vaikuttaa maiseman luonteeseen ja laatuun • tuulivoimalat voivat olla maisemakuvassa hallitsevia • tuulivoimaloiden liike vahvistaa vaikutelmaa
Ulompi vaikutusalue	noin 9–22 km voimaloista	• alue, jolle voimalat voivat näkyä selvästi, mutta muut näkökentän elementit kilpailevat huomiosta • alue, jolla niiden mahdolliset vaikutukset maiseman luonteeseen ja laatuun vähenevät etäisyyden kasvaessa • voimalat ovat osa laajempaa maisemakokonaisuutta • tuulivoimaloiden pyörimisliike on mahdollista havaita • voimaloiden kokoa ja etäisyyttä voimaloille voi olla vaikea hahmottaa
Kaukovaikutusalue	noin 22–30 km voimaloista	• alue, jolle voimalat ja niiden lentoestevalot voivat näkyä, mutta jolla niillä ei välttämättä enää ole merkitystä maiseman luonteen ja laadun kannalta; poikkeuksena esimerkiksi erämaiset alueet • tuulivoimaloiden pyörimisliike on mahdollista havaita
Teoreettinen maksiminäkyvyysalue	noin 30–40 km voimaloista	• voimalat voi hyvissä sää- ja valaistusolosuhteissa erottaa paljaalla silmällä; todennäköisesti ei merkitystä maiseman luonteen tai laadun kannalta

Valkeakosken alueen eteläisimmät osat sijoittuvat osittain luokittelun mukaiselle ulommalle vaikutusalueelle. Kaukovaikutusalueelle sijoittuu Sääksmäen-Huittulan, Ritvalan-Iikkalan sekä Haukilan-Mälkiäisen maakunnallisesti arvokkaat maisema-alueet. Ulommalle vaikutusalueelle sijoittuvat Tarttilan-Munteen-Linnaisten ja Jutikkalan kulttuurimaisemat.

Historiallisen Sääksmäen valtakunnallisesti arvokaan maisema-alueen Rapolanharju sijaitsee suunnittelualueelta noin 26 kilometriä pohjoisen suuntaan ja

sijoittuu näin ollen luokittelun mukaiselle kaukovaikutusalueelle, jolla voimalat ja niiden lentoestevalot voivat näkyä ja voimaloiden pyörimisliike olla havaittavissa. Rapolanharju on yksi Suomen merkittävimmistä esihistoriallisista linnavuorista ja Rapolan muinaislinna on yksi Vanajaveden reitin muinaislinnoista. Linnavuoreen liittyy harjun lounaisrinteellä sijaitseva laaja, kiinteä muinaismuistoalue. Rapolanharjun laki sijaitsee lähes 70 metriä Vanajaveden pinnan yläpuolella.

Maisemaselvityksen kuvasovitteissa on esitetty valokuvat Vanajavedeltä 23 kilometrin etäisyydeltä voimalasta. Kuvasovitteet ovat esitetty kuitenkin vain hieman vedenpinnan korkeutta ylempää. Rapolanharjun ja Vanajaveden korkeusero saattaa vaikuttaa olennaisesti voimalan maisemavaikutuksiin. Koska selvityksissä ei ole otettu kantaa mahdollisiin maisemavaikutuksiin Rapolanharjulta, Valkeakosken kaupungin maankäyttöpalvelut esittää, että kaava-asiakirjoista tulee selvittää hankkeen maisemallinen vaikutus Rapolanharjulle. (valm. vs. maankäytön johtaja Jasu Kuusisto, 040 335 6042)

Ratkaisuvalta: Valkeakosken kaupungin hallintosääntö 20 §

Ehdotus: Valkeakosken kaupunki pyytää täydentämään kaava-asiakirjoja sekä ympäristövaikutusten arviointia selvityksellä mahdollisista maisemavaikutuksista Rapolanharjulta avautuvaan näkymään. (Kj)

Päätös: Hyväksyttiin ehdotus yksimielisesti.

Tiedoksi/toimenpiteitä varten: Hattulan kunta, Hämeen ELY-keskus